

Mikko Ojala ja Hannu Vähämaa

MIESKESKUS - PROJEKTI 2012 - 2014

Yhteistyötahojen näkemyksiä ja kokemuksia projektista

Opinnäytetyö

CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

Maaliskuu 2015

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Ylivieska	Aika Maaliskuu 2015	Tekijä/tekijät Mikko Ojala ja Hannu Vähämaa
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi MIESKESKUS-PROJEKTI 2012 - 2014 – Yhteistyötahojen näkemyksiä ja kokemuksia projektista		
Työn ohjaaja TtM, KTT Helinä Nurmenniemi		Sivumäärä 53+2
Työelämäohjaaja Jyrki Jouppi		
<p>Opinnäytetyön tilaajana toimi Kokkolan ensi- ja turvakoti ry:n Mieskeskus- projekti 2012-2014. Työn toteuttivat sosionomiopiskelijat Mikko Ojala ja Hannu Vähämaa. Työnjako toteutettiin puoliksi molempien vahvuuksia hyödyntäen.</p> <p>Tutkimustehtävänä oli selvittää yhteistyötahojen näkemyksiä ja kokemuksia siitä, miten mieskeskusprojekti on onnistunut ennaltaehkäisevässä, palveluohjauksessa sekä jälkihoitoa tukevassa toiminnassa ja mitä niissä on kehitettävää.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää ja tulosten analysoinnissa käytimme sisällönanalyysia. Tutkimus toteutettiin lähettämällä projektin yhteistyöverkostolle sähköinen lomakehaastattelu, jossa vastaajat saivat tuoda esille kokemuksensa ja näkemyksensä projektin onnistumisesta ja kehitystarpeista kysytyillä osa-alueilla. Vastaajille annettiin mahdollisuus tuoda esille myös muita näkemyksiä ja kokemuksia projektista. Kysymysten osa-alueet olivat jaettu toimeksiantajan toiveen mukaisesti ennaltaehkäisevään, palveluohjaukseen sekä jälkihoitoa tukevaan työhön.</p> <p>Tutkimuksessa kävi ilmi, että yhteistyötahojen mielestä hanke oli onnistunut erityisesti ennaltaehkäisevässä työssä ja se miellettiin hankkeen ydinalueeksi. Palveluohjaus jakoi kokemuksia selkeästi kahtia. Toisaalta osa-alue sai kiitosta, mutta myös kehittämistarpeita nähtiin. Kehittämisen kohteista esiin nousi tiedottaminen ja yhteisten toimintatapojen luominen. Jälkihoitoa tukevaa työtä ei tunnettu tarpeeksi ja sitä ei katsottu tärkeimmäksi osa-alueeksi hankkeen toiminnassa.</p>		

Asiasanat Ennaltaehkäisy, jälkihoito, mieskeskus, palveluohjaus, verkostotyö
--

ABSTRACT

Unit Ylivieska	Date March 2015	Author/s Mikko Ojala & Hannu Vähämaa
Degree programme social services		
Name of thesis MIESKESKUS-PROJECT 2012 - 2014 – the views and the experiences of cooperative partners about the project.		
Instructor TtM, KTT Helinä Nurmenniemi		Pages 53+2
Supervisor Jyrki Jouppi		
<p>This thesis was commissioned by Mieskeskus- project 2012-2014 of Kokkolan ensi- ja turvakoti ry which is an association of mother and child homes and shelters. This work was carried out by the students of social sciences, Mikko Ojala and Hannu Vähämaa. The tasks during the thesis project were divided by utilizing the strengths of each student.</p> <p>The objective of the study was to find out how the cooperative partners feel about the successfulness of Mieskeskus- project in prevention, case management and aftercare work and what should be developed in those working areas.</p> <p>The study was carried out using qualitative research methods and the results were analyzed using content analysis. The research was carried out by sending the members of the cooperation network and online interview form, where respondents could bring up their experiences and opinions on the successfulness of the project successes as well as on development needs. There was also a possibility to comment on the project in general. The questions were divided by their subthemes which were preventive work, case management and after care work.</p> <p>The study showed that the cooperative partners see that project has succeeded especially in the are of preventive work and they see that it is the most important part of the project. As for case management, the respondents had clearly two distictive views. Some partners saw that it has been successful but some saw that there would still be room for development in this area of the project. Informing and communication as well as establishing common practices were considered as the most important development areas. The respondents were not so familiar with the aftercare work and thus did not this area as the important part of this project.</p>		
Keywords prevention, aftercare, Mieskeskus, service control, networking		

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 MIESKESKUSPROJEKTI 2012- 2014	3
3 ENNALTAEHKÄISEVÄTYÖ	7
3.1 Ennaltaehkäisevä lähisuhdeväkivaltatyö	7
3.1.1 Lähisuhdeväkivaltatyön työmuotoja	11
3.2 Ennaltaehkäisevä päihdetyö	13
3.2.1 Päihdetyön tasot	15
4 VERKOSTOYHTEISTYÖ	16
5 PALVELUOHJAUS	20
5.1 Palveluohjauksen taustat ja yleisiä periaatteita	20
5.2 Kolmivaiheinen malli ja kielikuvat	23
6 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA KYSYMYKSET	25
7 AIKAISEMPIA HANKKEITA JA TUTKIMUKSIA	27
8 PROSESSIKUVAUS	29
8.1 Prosessin alku	29
8.2 Tutkimukseen osallistuvien tahojen rajaaminen ja tulosten kerääminen	29
8.3 Tutkimusmenetelmät ja tulosten analysointi	31
8.4 Työn viimeistelyvaiheet	32
9 TULOKSET	34
9.1 Miten projekti on onnistunut ennaltaehkäisevässä työssä, mitä kehitettävää?	35
9.2 Miten projekti on onnistunut palveluohjauksessa, mitä kehitettävää?	36
9.3 Miten projekti on onnistunut jälkihoitoa tukevassa työssä, mitä kehitettävää?	38
9.4 Muita näkemyksiä ja kommentteja projektista	39

10 JOHTOPÄÄTÖKSET	41
10.1 Missä projekti on onnistunut?	41
10.2 Mitä kehitettävää projektilla on?	44
10.3 Kehitysidea	46
11 POHDINTA	47
LÄHTEET	50
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme on toteutettu Kokkolan ensi- ja turvakoti ry: n hallinnoimalle Mieskeskus- projektille. Työmme tehtävänä on tutkia yhteistyötahojen kokemuksia ja näkemyksiä projektin onnistumisesta ja kehityskohteista Mieskeskukselle tärkeistä osa-alueista. Tutkimuksen tekovaihe sijoittui syksyyn 2014, jolloin 2012 keväällä alkanut projektin ensimmäinen kaksivuotiskausi oli päättymässä ja jatkokauden hakemuskäsittely Raha- automaattiyhdistyksessä oli vielä prosessissa. Tutkimuksen tavoitteena on saada jatkokauden hakemuskäsittelyn loppuvaiheeseen lisäinformaatiota yhteistyötahojen näkemyksistä projektin eri osa-alueista. Tutkimustulokset ja johtopäätökset luovutimme Mieskeskukselle ennalta sovitusti jo joulukuun 2014 alkupuolella. Tutkimustulokset saivat osaltaan olla tukemassa uuden projektikauden jatkoa, joka Mieskeskukselle myönnettiin. Varsinaisen opinnäytetyön viimeistelimme heti alkuvuodesta 2015.

Opinnäytetyö rajataan koskemaan Mieskeskus- projektin keskeisiä yhteistyötahoja ja heidän näkemyksiä projektin onnistumisista ja kehitystarpeista ennaltaehkäisevässä, palveluohjaus- sekä jälkihoitoa tukevasta toiminnassa. Tutkimus ei ole suoranainen arviointitutkimus, vaan enemmän kartoitus yhteistyötahojen kokemuksista ja näkemyksistä. Tutkimuksessa tarkastellaan asioita ainoastaan yhteistyötahojen näkökulmasta. Tutkimusongelmana on selvittää Mieskeskus- projektin yhteistyötahojen näkemykset projektin ensimmäisen kaksivuotiskauden onnistumisesta, sekä kehitystarpeista heidän omista näkökulmistaan. Tutkimuksessa halutaan selvittää, miten projekti on onnistunut ennaltaehkäisevässä toiminnassa, palveluohjauksessa sekä asiakkaan jälkihoitoa tukevassa työssä. Mitä kehitettävää projektilla on ennaltaehkäisevässä toiminnassa, palveluohjauksessa ja jälkihoitoa tukevassa työssä? Lisäksi vastaajille on annettu mahdollisuus tuoda esille näkemyksiä ja kommentteja projektista yleisellä tasolla.

Prosessikuvauksessa tuodaan esille työn eri vaiheet ja käytetyt menetöt. Tutkimuksen teoriapohjana ovat Mieskeskus- projekti 2012- 2014, ennaltaehkäisevätoiminta, verkostotyö sekä palveluohjaus, jotka nousevat tutkimuksessa keskeiseksi osa-alueiksi. Tietotaustassa asioita lähestytään tutkittavan kohteen näkökulmasta. Kysymyksiin saadut

vastaukset antavat hyvän käsityksen yhteistyötahojen näkemyksistä suhteessa projektiin. Johtopäätöksissä käydään vuoropuhelua koottujen tulosten ja teorian kesken. Työn lopussa pohditaan tehtyä tutkimusta ja siihen liittyviä asioita sekä omaa oppimisprosessia tutkimuksen tekemisessä.

Opinnäytetyömme kannalta keskeisimpiä käsitteitä ovat kvalitatiivinen tutkimus, ennaltaehkäisevätoiminta, verkostotyö, palveluohjaus ja jälkihoidon tukeminen. Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus tuottaa ymmärtävää tietoa. Sen tavoitteena on ymmärtää asioita ihmisten näkökulmasta. Kvalitatiivinen tutkimus vastaa ensisijaisesti kysymyksiin miksi, millainen ja miten. Ennaltaehkäisevällä tarkoitamme matalan kynnyksen palveluita ja toimintaa, jolla pyritään auttamaan ja tukemaan tilanteessa, jossa omat voimavarat ovat heikentyneet tai ovat vaarassa heikentyä. Tarkoituksena on lisätä hyvinvointia ja estää asioiden kärjistymistä niin, ettei tarvita korjaavaa ja kuntouttavaa työtä. Verkostotyöllä tarkoitamme eri toimijoiden, kuten esim. kuntien, kolmannen sektorin sekä eri viranomaistahojen tekemää yhteistyötä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Palveluohjauksella tarkoitamme asiakkaan tarpeiden ja niitä tukevien palveluiden yhteensovittamista. Ohjauksessa korostuu asiakkaan etu ja hänen saama hyöty palveluista suhteessa hänen elämäntilanteeseensa. Jälkihoidolla tarkoitamme akuutin tuen/hoidon jälkeistä toimintaa.

Tutkimuksen teoriapohjassa keskeisinä lähdeteoksina hyödynnetään Mieskeskus- projektin Raha- automaattiyhdistykselle osoittamaa hankehakemuksen projektiselostetta sekä Mieskeskuksen Internet-sivustoja. Ennaltaehkäisevässä toiminnassa keskeiset lähteet ovat Sosiaali- ja terveysministeriön ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen erilaiset julkaisut, Kanaojan, Lähteisen ja Marjamäen toimittama Sosiaalityön käsikirja sekä Säävälän, Pohjoisvirran, Keinäsen ja Salosen toimittama Mies varikolle - Apua lähisuhdeväkivaltaan teos. Verkostotyön keskeisiä lähteitä ovat Seikkula ja Arnkilin Dialoginen verkostotyö, Möttösen ja Niemelän Kunta ja kolmassektori sekä Järvensivun, Nykäsen ja Rajalan Verkostojohtamisen opas. Palveluohjauksessa keskeisinä lähteinä käytetään Hännisen, sekä Ala- Nikkolan ja Valokiven Stakesille toteuttamia raportteja sekä Suomisen ja Tuomisen teosta Palveluohjaus: portti itsenäiseen elämään.

2 MIESKESKUSPROJEKTI 2012- 2014

Mieskeskus- projekti 2012- 2014 on Kokkolan ensi- ja turvakoti ry:n hallinnoima hanke, joka aloitettiin vuoden 2012 alkuvaiheissa. Kokkolan ensi- ja turvakoti ry on perustettu vuonna 1999. Kokkolan ensi- ja turvakotiyhdistys ry on moniammatillisen taustatoimijoiden aikaansaama sosiaalialan toimija Kokkolan kaupungin alueella, jonka keskeisiin toimiin kuuluvat lasten oikeuksiin ja heidän suotuisiin kasvuolosuhteisiin keskittyminen sekä perheväkivallan ehkäiseminen. Kokkolan ensi- ja turvakoti ry:n toimintaan kuuluvat Mieskeskus- projektin hallinnoinnin lisäksi Ensi- ja turvakoti Aina, sekä Ensikoti ja avopalveluyksikkö Iida- Liina. (Kokkolan ensi- ja turvakoti ry.) Kokkolan ensi- ja turvakoti ry kuuluu Suomen ensi- ja turvakotien liittoon, jossa jäsenenä on 29 eri yhdistystä. Jäsenedistykset ylläpitävät kymmentä ensikotia, 12 turvakotia sekä kuutta erityisesti päihdeongelmien hoitoon erikoistunutta ensikotia. Toimintakentässä myös avopuolen toiminta on vahvaa. (Ensi- ja turvakotienliitto.)

Mieskeskus- projekti on lähtökohtaisesti perustettu toimimaan miestyön näkökulmasta. Keskeistä ovat keskipohjalaisten miesten ja poikien yleisen hyvinvoinnin tukeminen, lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisy ja aggressionhallinnan kehittäminen sekä kriisitilanteessa elävien miesten ja poikien tukeminen. Projektin ensisijaisena tavoitteena on tukea ja ohjata heitä oikeanlaiseen tukeen elämässään sekä luoda verkostoja jo olemassa olevien palvelujen kesken. Projekti tähtää ensisijaisesti matalankynnyksen toimintaan, jolla on oma toimintakeskus Kokkolassa. Toukokuussa 2012 avatussa Mieskeskuksen tiloissa työskentelevät projektin kaksi työntekijää, jotka ovat tavoitettavissa yleensä arkipäivisin hankkeen toimitiloissa. Hankkeen ensimmäinen kausi määriteltiin päättyväksi vuoden 2014 loppuun. (Mieskeskus 2014.)

Erilaisten asiakas- ja ryhmäkohtaamisten lisäksi projektin tarkoitus on tiedottaa, koota, ylläpitää ja hankkia uudenlaista tietoutta yleensä miehestä ja miehenä olemisesta, sekä erilaisten ongelmien kohtaamisesta miehenä. Oleellisena osana on myös yhdistää alueella toimivat tahot palveluverkostoksi. Periaatteellisina arvoina toiminnassa ovat luottamuksellisuus, toiminnan nopeus, kynnyksettömyys ja tietenkin miehen kohtaaminen miehenä. Toiminta on suunnattu Keski- Pohjanmaan alueen miesasiakkaiden lisäksi

miesten kanssa ammatissaan työskenteleville. Toiminta on maksutonta kaikille asiakkaille. (Mieskeskus 2014.)

Mieskeskus- projekti on luotu selkeään miestyön tarpeeseen alueen palvelujärjestelmäkentässä. Vuosien ajan useat sosiaalialan toimijat ovat toteuttaneet miestyötä muun työn ohella, mutta miestyöhön ei ole ollut kuitenkaan varsinaista toimijaa rajoittautuneiden resurssien johdosta. Miestyön erityistarpeet ja sen suhteellisen lyhyt toimintahistoria ovat tukeneet projektin alulle laittamista. Alun perin projektia haettiin yhteistyössä Kokkolan ensi- ja turvakoti ry:n ja Miehentie ry:n kanssa. Sittenkin yhteisen alun jälkeen Kokkolan ensi- ja turvakoti ry on jatkanut Mieskeskus- projekti 2012- 2014 toimintaa yksin. (Projektiseloste 2011.)

Miestyön näkökulman esillä pitämisen vähäisyys yhteiskunnan palvelujärjestelmässä ja erilaisten lähisuhde- ja väkivalta, sekä päihdeongelmien suuruus liitännäisvaikutuksineen ovat tukeneet tarvetta perustaa erillinen toimintayksikkö. Projektiselosteen (2011) mukaan Mieskeskus- projektin kehittäminen lähti liikkeelle laaja- alaisesta huolesta ja todellisuuden havaitsemisesta, että miehille ei ole omaa selkeää tukikeskusta. Suurena liikkeelle laittavana kysymyksenä olivat: Mistä keskipohjalaiset pojat ja miehet voisivat saada apua, kun heitä itseään huolestuttaa oma elämäntilanne ja käyttäytyminen? Kuka kohtaa ja tukee heitä, kun mieleen tulee ajatus ”Onkohan kenelläkään muulla vastaavanlaisia ajatuksia tai kokemuksia kuin minulla?” Projektia suunniteltaessa toiveena oli, että keskipohjalaisille pojille ja miehille mahdollistuisi helppo ja mutkaton tapa hakea itselleen tietoa sekä apua väkivaltaiseen käyttäytymiseen. (Projektiseloste 2011.)

Projektin keskeisimpiä työmuotoja ovat vertaistuelliset ryhmäkeskustelut, yksilökeskustelut, sekä parikeskustelut. Oleellisena toimintana on myös palveluohjaus asiakkaan tarpeiden mukaan. Toimintamalleina ovat ennaltaehkäisevä ja korjaava toiminta, sekä tiedotus kansalaisille. Tärkeää on myös ammattilaisille kohdistettu tiedotus- ja koulutustoiminta. Tiedotuksen käytännön välineitä ovat olleet alueen eri mediat, kuten lehdet, radio, Internet, erilaiset tempaukset ja luennot. (Mieskeskus 2014.) Kuntalaisille suunnatun tiedotuksen päämääränä on lisätä tietoa ja ymmärrystä, sekä uskallusta tuoda ongelmia esille ja hakea siihen tarvittavaa apua. Ammattilaisille suunnattavan tiedotuksen ja koulutuksen tarkoituksena on edistää ammattilaisten kykyä tunnistaa, ohjata sekä motivoida väkivalta- ja aggressioproblematiikasta kärsiviä poikia ja miehiä avun piiriin.

Tiedotuksen ja koulutuksen tarkoitus on antaa myös oikeita toimintamalleja arjen työskentelyyn. (Projektiseloste 2011.)

Vertaisryhmätyö on tärkeä ja näkyvimpiä työmuotoja Mieskeskuksen toiminnassa. Käytännön vertaisryhmiä, jotka ovat olleet toiminnassa vuoden 2014 syksyllä, ovat aggressiohallintaryhmä, riippuvuudesta kärsivien jatkokiryhmä, avoin vertaistukiryhmä Vetelissä, eroneuvoryhmä sekä miesten avoin aamukahviryhmä. Ryhmät kokoontuvat keskimäärin kerran viikossa. Edellä mainittujen ryhmien lisäksi hankkeessa pyritään vastaamaan myös esiin nouseviin kansalaisten toiveisiin ja tarpeisiin miestyön näkökulmaa edistävissä asioissa. (Jouppi 2014.)

Projektin keskeisimpiä tavoitteita on ollut palvelujärjestelmässä olevan miestyön aukon, sekä verkostomaisen toiminnan kehittäminen miestyötä tekevien toimijoiden kesken. Hankehakemuksen projektiselosteessa määriteltiin projektin lähtökohtainen yhteistyöverkosto. Verkostoon nimettiin alueen erilaisia toimijoita, joilla on kytköksiä miestyöhön omassa toimintaympäristössään. Yhteistyöverkostossa ovat olleet Keski-Pohjanmaa liitto, Pohjanmaan maakuntien kehittämiskeskus, Ventuskartano ry, Kokkolan kaupungin perheneuvola, Pohjanmaan maakuntien päihdetyön kehittämiskeskus, Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren poliisilaitos, Keski- Pohjanmaan sovittelutoimisto, Kokkolan kaupunki ja Jokivarsikuntien yhteistoiminta- alue, Keski- Pohjanmaan erikoissairaanhoidon ja peruspalvelukuntayhtymä Kiuru. Yhteistyöverkoston edustajista on muodostettu projektille ohjausryhmä, jonka kautta viesti toiminnasta levittäytyy yhteistyötahoille. (Projektiseloste 2011.) Myöhemmin Mieskeskus- projekti on laajentanut yhteistyöverkostoaan koskettamaan myös muita paikallisia toimijoita, jotka toimivat miesten kanssa (Jouppi 2014).

Mieskeskus- projektin päärahoittajana toimii Raha- automaattiyhdistys (Mieskeskus 2014). Sosiaali- ja terveysministeriö on linjannut, että sosiaalialan järjestöjen toimintaa tulee rahoittaa mahdollisimman täysimääräisesti Raha- automaattiyhdistyksen tuotosta. Tällä mahdollistetaan kansalaisjärjestöjen rahoituksen turvaaminen yhteiskunnallisen hyvinvoinnin ja hyvän edistämiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön näkökulmasta järjestötoimijoilla on merkittävä rooli julkisen toiminnan yhteistyökumppanina. Järjestöt kykenevät usein liikkumaan alueilla, mihin julkisen sektorin toiminta ei vielä ulotu. Järjestöjen rooli esimerkiksi uusien sosiaalisten haasteiden havaitsemisessa ja

kohtaamisessa on merkittävä. (Seppelin 2011.) Vuonna 2014 Raha- automaattiyhdistys myönsi Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä erilaisille hanke projekteille ja sosiaali- ja terveysjärjestöille RAY: n yhdistyksen voittovaroista yhteensä 308 miljoonaa euroa. Avustuksen saaneita järjestöjä oli 797 ja erillisiä avustuskohteita 1676. RAY: n rahoittamien hankkeiden kirjo on erittäin runsas, ja niiden toteutus alueet ovat levittäytyneet ympäri Suomen. Avustusten tarkoitus on vastata ajankohtaisiin sosiaalisiin ja terveydellisiin haasteisiin järjestöjen tekemän työn kautta. Samalla RAY kykenee tukemaan kansalaistoiminnan aktiivisuutta niin paikallis- kuin valtakunnallisella tasolla. (RAY 2014.)

3 ENNALTAEHKÄISEVÄTYÖ

Ennaltaehkäisevä sekä matalankynnyksen toiminta lähisuhdeväkivallan ja päihdetyön kohdalla ovat Mieskeskus- projektissa keskeisessä asemassa. Toiminta pyrkii tukemaan miehiä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, vaikuttaen ehkäisevästi erilaisten kriisien pahentumiseen yksilö- ja perhetasolla. Käytännössä ennaltaehkäisevää toimintaa toteutetaan niin yksilötasolla kuin erilaisten ryhmä- ja vertaistoimintojen kautta. Julkinen tiedotus- ja koulutustoiminta ovat myös oleellisessa osassa miestyön ennaltaehkäisevää työtä. Tarkastelemme ennaltaehkäisevän työn osa- aluetta juuri lähisuhdeväkivallan sekä päihdetyön osalta. Käymme lävitse keskeisimmät toimintamenetelmät, sekä tuomme esille, kuinka tärkeänä asiana valtiovalta pitää laaja- alaisesti toteutettua ehkäisevää toimintaa yli sektorirajojen.

3.1 Ennaltaehkäisevä lähisuhdeväkivaltatyö

Ennaltaehkäisystä, varhaisesta puuttumisesta ja ehkäisevästä politiikasta sekä matalankynnyksen toiminnasta puhutaan nyky- yhteiskunnassa erittäin paljon. Useat erilaiset sosiaaliset haasteet luovat monia uhkia hyvinvointiyhteiskunnan keskelle. Lähisuhde- ja perheväkivalta on yksi suurista haasteista, johon pyritään vaikuttamaan erilaisin toimin. Mieskeskus- projektin tyypiset hankkeet vastaavat osaltaan kentän tarpeisiin lähisuhdeväkivallan ehkäisyssä. Riski (2009) tuo Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle toteuttamassaan selvityksessä esille, että lähisuhde- ja perheväkivallasta koituu yhteiskunnalle suuria kustannusvaikutuksia. Vuonna 2009 Sosiaali- ja Terveystieteiden ministeriön mukaan koko Suomen osalta taloudelliset vaikutukset olivat yli 90 miljoonaa euroa. Valtiovalta on kiinnittänyt huomiota lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyyn useissa hallitusohjelmissa, ja myös sisäisen turvallisuuden ohjelmassa 2008- 2015 on huomioitu kyseinen osa- alue. (Riski 2009, 21, 59.) Ennaltaehkäisevän sosiaali- ja terveystieteiden politiikan tarkoituksena on tukea hyvinvointia ja luoda aktiivisesti hyvinvointia parantavia tekijöitä. Sen tehtävänä on lieventää sekä poistaa hyvinvoinnin riskitekijöitä, ennen kuin ne muuttuvat huono-osaisuudeksi tai hyvinvoinnin vajeiksi. (Kanaoja, Lähteinen ja Marjamäki 2010, 144.)

Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisy määritellään Sosiaali- ja terveysministeriön suosituksissa seuraavasti:

Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyllä tai ehkäisytyöllä tarkoitetaan kaikkea kolmea ehkäisyn tasoa, eli väkivallan ehkäiseminen ennen sen syntymistä, väkivaltaisen käyttäytymisen riskitekijöihin kohdistuvat toimet sekä väkivaltaa jo kokeneiden hoitoa ja asemaa parantavat toimet (STM 2008).

Väkivallan ennaltaehkäisevä toiminta voidaan jaotella kolmeen erilaiseen kohderyhmän mukaiseen tasoon. Ensimmäinen taso on yleistä toimintaa, joka kohdistuu koko väestöön tai erilaisiin ryhmiin. Toisessa tasossa toimenpiteet kohdistetaan valikoidusti riskiryhmille. Kolmannessa tasossa toiminta kohdistetaan jo väkivaltaa tehneille tai sen uhriksi joutuneille. (STM 2010, 33.) Sama asia voidaan tuoda esille käsitteiden kautta. Ehkäisevä työ voidaan jakaa kolmeen osaan primaariehkäisyyn, sekundaariehkäisyyn sekä tertiaariehkäisyyn. Primaariehkäisyllä tarkoitetaan ennen ongelmaa tehtävää interventiota ja sillä pyritään vaikuttamaan ihmisten käyttäytymiseen ja käsityksiin. Heitä motivoidaan muuttamaan elämäänsä hyvinvoinnin näkökulmasta toivottuun suuntaan, ennen kuin asiat haasteellistuvat liikaa. Kasvatus ja informaation jakaminen on tärkeässä roolissa primaariehkäisyssä. Sekundaariehkäisy on varhaista puuttumista mahdollisesti kehittyvään ongelmaan ja tertiaariehkäisy on ongelmien uusiutumisen ehkäisyä ja ongelmien oireiden rajoittamista varhaisessa vaiheessa. (Stel 1999, 39.) Flinck (2006, 127) tuo esille väitöskirjassaan, että lähisuhdeväkivallan parissa tehtävässä työssä tulisi suunnata monipuolisesti interventioita primaari-, sekundaari-, ja tertiaarivaiheessa tapahtuviin ehkäiseviin toimiin. Usein ennaltaehkäisevän ja korjaavan työtavan välistä rajaviivaa on hankala vetää, sillä korjaavassa työssä on aina mukana myös olemassa olevan ongelman pahenemisen ehkäisy. Molemmat työtavat ovat tarpeen vaatiessa reaktiivisia. Ne pyrkivät korjaamaan havaittuja ongelmia toimien ennakoivasti. (Kanaoja ym. 2010, 145.)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on kehittänyt kuntien kanssa intensiivisessä yhteistyössä varhaiseen puuttumiseen liittyviä toimintakäytäntöjä ja menetelmiä. Tarkoituksena on ollut muuttaa asiantuntija- ja ongelmakeskeistä palvelukulttuuria avoimemmaksi, yhteistyötä tukevaksi palvelukulttuuriksi kansalaisten ja heidän luonnollisten läheisverkostojen kanssa. Osallisuus ja avoimuus ovat varhaisen puuttumisen tärkeitä elementtejä. Lisäksi on tärkeää

ottaa vastuu omasta toiminnasta toisen tukemiseksi. Varhainen puuttuminen ei tarkoita pelkästään työtä riskiryhmien parissa, vaan se on varhaisen vaiheen työtä eri toimijoiden, perheen sekä läheisten kanssa. Varhaisessa vaiheessa auttamismahdollisuudet ovat vielä laajemmat. Lähtökohtana ehkäisevässä työssä ja varhaisessa puuttumisessa ovat aito osallisuus ja yhteistyö, jotka ylittävät sektorirajat. (Kanaoja ym. 2010, 145.)

Vaikka hallitusohjelmassa on naisiin kohdistuvan väkivallan torjumiseksi ja ehkäisemiseksi kiinnitetty huomiota, ei Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan asiassa ole ponnisteltu riittävällä tasolla. Selvityksen mukaan erityisesti julkisen sektorin ja kolmannen sektorin yhteistoimintaa pitäisi tukea kaikella mahdollisella tavalla. (Riski 2009, 61.) Lähisuhdeväkivallan ehkäiseminen ja palveluiden järjestämisvastuu on ensisijaisesti kuntien vastuulla. Kuntien tulee huolehtia, että väkivallan eri osapuolet saavat tarvitsemaansa tukea ja tilanteeseen sopivaa hoitoa. Sosiaali- ja terveysministeriön organisoimassa lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn suosituksissa korostetaan erityisesti suunnittelun tärkeyttä, joka tulisi näkyä hyvinvointistrategioissa. Tehtyjen suunnitelmien pohjalta tulee olla riittävästi eritasoisia palveluita matalan kynnyksen palveluista aina akuuttiin kriisitukeen. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakentällä työskentelevän henkilöstön tulee olla koulutukseltaan ajan tasalla. Poikkihallinnollista ja moniammatillista yhteistyötä tulee tehostaa ja laajalla yhteistyöllä toimia väkivallan ehkäisyn edistämiseksi. (Siukola 2014, 69- 70.) Mieskeskus- projektin tavoitteet ja käytännön työ tukevat Sosiaali- ja terveysministeriön pyrkimyksiä järjestösektorin aktiivisesta osallistumisesta käytännön työhön.

Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyssä keskeisenä asiana on laaja- alainen yhteisvastuun periaate. Hyvinvointiin liittyvä vastuu kuuluu myös laajemmalle toimintakentälle, kuin pelkästään sosiaali- ja terveydenhuollolle. Ilman yhteisvastuuta sosiaalipolitiikka ja sosiaalialalla tehtävä työ on vain korjaava väline, joka hoitaa muiden tekemien ratkaisujen seurauksia. (Kanaoja ym. 2010, 144.) Väkivallan ehkäisyn valtakunnallisissa suosituksissa Sosiaali- ja terveysministeriö on kirjannut, että kunnissa tulisi järjestää sosiaali- ja terveystoimen, järjestöjen ja seurakuntien välisellä laajalla yhteistyöllä ryhmämuotoista ammatillisesti laadukasta sekä ohjattua vertais- ja keskusteluryhmätoimintaa (STM 2008). Flinck (2006, 123) tuo vastaavasti esille, että lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisemiseen tarvitaan laajalla rintamalla tapahtuvaa yhteistyötä niin viranomaistahojen kuin järjestöjen välillä ja tätä yhteistyötä tulisi tiivistää aktiivisesti.

Lähisuhdeväkivalta on yleinen ja vakava ongelma yhteiskunnassamme. Korjaava väkivaltatyö, millä tarkoitetaan väkivallan katkaisua ja seurauksien hoitamista, ei ole ratkaisu tähän vakavaan ongelmaan. Asiassa tarvitaan ennaltaehkäisevää työtä, millä pyritään välttämään väkivallan syntymistä ja vähentämään sille altistavia tekijöitä. Lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyn toimintakenttä on laaja ja sillä on monia erilaisia ulottuvuuksia. Suomessa toimitaan tällä hetkellä asian parissa useiden eri tahojen kautta. (Salonen & Säävälä 2006, 153.) Monet väkivallan katkaisuhjelmat perustuvat vapaaehtoiseen palvelutuottamiseen yksityisten yritysten tai erilaisten järjestöjen kautta toteutettaviin ohjelmiin. Tällaisia järjestöjen toteuttamia ohjelmia ovat esimerkiksi Ensi- ja turvakotien liiton Jussi- työ, Lyömätön linja Espoossa sekä Vaihtoehto väkivallalle Jyväskylässä. Erityisesti maahanmuuttajien parissa tehtävässä väkivaltatyössä on ollut edellä kävijänä Lyömättömän Linjan Miehen Linja- toiminta. (STM 2010, 58, 63.)

Vuonna 2012 Terveiden ja hyvinvointilaitoksen teettämän selvityksen mukaan havaitaan, että lähisuhdeväkivallan parissa tehtävän työn palveluverkostossa on runsaasti haasteita. Toimintakentässä on alueellisesti suuria palvelutarjonnallisia eroavaisuuksia ja palvelutarjonta ovat hyvin sekavaa sekä hajanaista. Erityisesti vertaisryhmätoiminta koetaan tärkeäksi työkaluksi, johon tulisi panostaa huomattavasti enemmän. (Siukola 2014, 70.) Flinck (2006, 126) tuo esille, että väkivallan ehkäisemistyössä tulisi edelleen kehittää toimiviksi osoittautuneita ekologisia ja yhteisöllisiä toimintamalleja. Mieskeskusprojektissa oleellisessa asemassa ovat toimintamenetelmänä yhteisöllisiä toimintamalleja, kuten erilaiset vertaisryhmät sekä ryhmäkoontumiset (Mieskeskus 2014). Vertaisryhmien ja miestenryhmien olemassa olo on tärkeää. Väkivaltaisen miehen auttamisprosessissa avun hakeutumisen piiriin voi madaltaa kynnyksiä, mikäli miestä auttaa samaa sukupuolta oleva toimija. Nyqvistin väitöstutkimuksen mukaan miehet hakeutuvat akuuteissa tilanteissa saamaan apua mieluummin juuri miesten luokse. (Nyqvist 2001, 239.)

Valtiohallinnon pyrkimyksenä on toteuttaa lisääntyvässä määrin lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisevää toimintaa. Tätä toteutetaan osaltaan asennekasvatuksen ja tiedottamisen kautta, jossa tärkeässä roolissa ovat koulut, järjestöt ja kansalaisyhteiskunta. Asennekasvatuksen ja valistuskampanjoiden potentiaalia ei kuitenkaan ole vielä hyödynnetty riittävästi Suomessa. (Riski 2009, 48, 51) Koko väestöön kohdistuvaa asenne

kasvatusta tulisi lisätä lähisuhdeväkivaltaa ehkäisevässä toiminnassa. Toimintaa tulisi pyrkiä toteuttamaan jo perusopetuksen piirissä olevien lasten ja nuorten kohdalla. (STM 2010, 33, 34.) Hurttu (2002, 75) tuo vastaavasti esille näkökulman, että asenne ja tiedotustyön kautta on mahdollista madaltaa sivullisten ihmisten puuttumiskynnystä, sekä ilmoitusaktiivisuutta väkivaltilanteissa. Myös Salonen ja Säävälä (2006, 153) näkevät, että politiikan ja asenneilmapiirin, sekä tiedottamisen ja neuvonnan rooli on erityisen tärkeä ennaltaehkäisevässä toiminnassa.

3.1.1 Lähisuhdeväkivaltatyön työmuotoja

Väkivaltatyössä yksilötyö nähdään ennaltaehkäisevänä yhtenä keskeisimpänä työmuotoja. Pääsääntöisesti auttamistyössä väkivallan tekijä kohdataan aluksi yksinään. Monessa työssä se on tärkein työmuoto ja sillä on oleellinen asema tehtävässä auttamistyössä. Yksilökohtaisessa työssä korostuu erityisesti psykoterapeuttinen luonne. Tämä tarkoittaa sitä, että väkivaltaa tehnyttä miestä autetaan prosessoimaan erilaisia ristiriitoja omassa sisäisessä tunne- elämässään. Yksilötyöskentelyä käytetään psykoterapeuttisena elementtinä myös ryhmätyöskentelyä painottavissa hankkeissa. Sen kautta pyritään löytämään empaattinen kontakti yksilöön ja tällä pyritään vastaavasti motivoimaan, sekä pitämään yllä motivaatiota ryhmätoimintaan osallistumiseen. (Keinänen & Säävälä 2006, 85.) Yksilötyössä kyetään operoimaan yksilön tarpeiden mukaisesti juuri hänen omien tarpeiden mukaan. Tähän vaikuttaa väkivallan muoto, hänen motivaationsa ja uhrien tilanne. (Säävälä & Nyqvist 2006, 41.) Nyqvistin (2001, 212) väitöstutkimuksessa havaittiin, että miesten kokemukset yksilötyöstä ovat olleet varsin terapeuttisia. Keskustelut ovat pyörineet usein parisuhteen vuorovaikutusongelmien ja lapsuuden väkivaltakokemusten ympärillä. Tehdylle väkivallalle haettiin myös usein syytä. (Nyqvist 2001, 212.) Yksilötyö palvelee selkeästi juuri hänen kohdallaan olevia tarpeita. Muiden asioiden käsittelemisen sijasta työmuodossa kyetään kohtaamaan asiakkaan elämän haasteita keskittymällä oleelliseen, eli hänen tukemiseen. Kohdatuksi tulemisen tarve on jokaisen ihmisen kohdalla merkityksellistä ja toteutuessaan voimaannuttavaa.

Väkivallan ehkäisyyn tarkoitettuihin ryhmiin osallistumisen lähtökohdat vaihtelevat eri maissa. Monissa maissa lievään lähisuhdeväkivaltaan syyllistynyt voi valita vankeuden tai

velvoitetun osallistumisen tätä varten järjestettävään ryhmään. Suomessa ryhmään osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen. (Vainio. 2006, 111.) Ryhmätyöskentelystä on saatu hyviä kokemuksia niiden vertaistuellisuuden ja turvallisuuden johdosta. Ryhmätyöskentelyn etuja ovat kokemusten mukaan ongelman suhteuttaminen vertaisten ongelmiin, avoin keskustelu ja jakaminen ongelmasta, uudenlainen malli tuoda esiin ongelmia sekä huomion kääntyminen omiin tekoihin toisen osapuolen sijasta. (Nyqvist 2001, 213.)

Ohjelmallisia ryhmiä jotka perustuvat kognitiivis- behavioraaliseen ja feministiseen viitekehykseen käytetään usein osana rikostuomioon perustuvaa väkivallan ehkäisyä. Ohjelmallisuus tarkoittaa, että ryhmän sisältö ja kulku on etukäteen suunniteltua ja jokaisella kokoontumiskerralla on aina oma teemansa. Ryhmän istunnoissa on selkeä rakenne, joka auttaa rajaamaan ja keskittymään työskentelyyn teema kerrallaan. Fokusoitu prosessiryhmä on tiettyyn teemaan keskittyvä ryhmä, joka etenee prosessinomaisesti. Ryhmässä ei käytetä valmiita ohjelmamallia, vaan siinä käytetään joustavasti ajankohtaisia teemoja, jotka nousevat ryhmässä esiin. Ryhmä ei kuitenkaan etene täysin omavaltaisesti, vaan ohjaajat ohjaavat tilannetta tarpeen mukaan, ja palauttavat ryhmän fokuksen tarvittaessa takaisin sen keskeiseen teemaan. Ryhmän hyvä puoli on joustavuudessa, sillä siinä voidaan käsitellä juuri niitä kysymyksiä, joihin ryhmäläiset ovat virittäytyneet. Edellä esitettyjä työskentelytapoja ei pidä arvioida siten, että toinen olisi parempi tapa toimia kuin toinen. Tärkeämpää on löytää oikea ohjaustyyli juuri kyseiselle ryhmälle ja ottaa huomioon ohjaajan omat realistiset kyvyt ja resurssit. Vastuulliseen ja oikeanlaiseen eettiseen ammatillisuuteen kuuluu kyky tiedostaa omat rajansa ja toimia sillä tasolla, johon ohjaajan omat sekä itse ryhmän puitteet ja resurssit riittävät. (Vainio. 2006, 111, 113.) Toimijoiden ajan tasalla oleva koulutus ja ammattitaito ovat edellytykset laadukkaaseen toimintaan, johon työnantajien on erityisesti kiinnitettävä huomiota (Siukola 2014, 70).

Sosiaali- ja terveydenhuollon, seurakuntien ja vapaaehtoisjärjestöjen tulisi järjestää parisuhdetta ja perheitä tukevia toimintamalleja (Flinck 2006, 123). Pari- ja perhetyöskentely on tärkeä väline ja osa- alue väkivaltatyössä. Tämä työmuoto antaa joskus paremmat mahdollisuudet ehkäistä väkivaltaa, kuin yksilö- tai ryhmätyöskentely. Suomalaisen väkivaltatyön alkuvaiheissa ideologia oli varsin perhekeskeinen. Alusta alkaen pyrittiin tekijän ja uhrin paritapaamisiin, sekä lisäksi pyrittiin selvittämään ja hoitamaan parisuhteen ongelmia. Myöhemmin osapuolten auttaminen erillään vakiintui ja

tähän vaikutti näkemys siitä, että väkivalta on tekijän oma ongelma. Pari- ja perhetyöskentely on tullut viime vuosina uudelleen osaksi ennaltaehkäisevää väkivaltatyötä. Tärkeimpänä syynä tähän on ollut se, että väkivallan luonnetta sekä seurauksia on opittu arvioimaan entistä laajemmin ja paremmin. Lisäksi on huomattu, että mitään auttamistyön muotoa ei voi leimata soveltumattomaksi, koska väkivalta kuten muutkin ihmisen psykososiaaliset ongelmat ovat moniulotteisia. (Säävälä & Laaksamo 2006, 137.) Pari- ja perhetyön etuna on lisäksi se, että siinä tuodaan esille molempien osapuolten subjektiiviset kokemukset ja asioista keskustellaan molempien näkökulmasta (Flinck 2006, 127).

3.2 Ennaltaehkäisevä päihdetyö

Ennaltaehkäisevän lähisuhdeväkivallan- ja perheväkivallan työssä on syytä ottaa huomioon myös päihteiden ja mielenterveystyön vaikutukset. Päihde- ja mielenterveysasiakkaat kuuluvat väkivallan riskiryhmiin. Päihteiden suurella käytöllä on yhteyksiä väkivalta tilanteisiin ja näin ollen ennaltaehkäisevä päihdetyö edesauttaa osaltaan myös lähisuhde- ja perheväkivallan ennaltaehkäisevään toimintaan. Tutkimuksissa on havaittu, että alkoholin kulutuksen määrä ja pahoinpitelyt seuraavat tilastollisesti toisiaan. Itsessään alkoholi ei aiheuta väkivalta käyttäytymistä, mutta tutkimuksissa on havaittu sen lisäävän oleellisesti riskiä väkivaltaiseen käytökseen. (Siukola 2014, 19- 21.)

Päihteiden käytöstä johtuvat kustannusvaikutukset ovat yhteiskunnalle varsin mittavat. Valtiovalta pyrkii luomaan vastuullista päihdepolitiikkaa ehkäistäkseen päihteiden käytön kustannusvaikutuksia yhteiskunnan keskellä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (2015) koordinoi valtakunnallista alkoholiohjelmaa, joka on aloitettu 2000- luvun alkupuolella. Alkoholiohjelma on laaja- alainen päihdepoliittinen ohjelma, jossa mukana ovat valtiovaltan lisäksi kunnat ja järjestöt. Ohjelma pyrkii luomaan ennaltaehkäisevää päihdetyötä tiedotuksen ja käytännön yhteistyön kautta valtakunnalliselta tasolta aina paikalliseen työhön. (THL 2015.) Mieskeskus- projektin osalta ennaltaehkäisevä päihdetyö linkittyy yhtenä osa- alueena matalan kynnyksen kohtaamispaikkana ja palveluohjauksellisenä neuvonta- ja tukipisteenä. Alkoholinkäytön ja väkivaltakäyttäytymisen yhteys on tilastojen mukaan selkeä, sillä jopa yli 70 prosentissa

törkeissä pahoinpitelyissä tekijä on ollut alkoholin vaikutuksen alaisena (THL 2012, 34). Tämä luo myös selkeän linkityksen Mieskeskus- projektin toimintaan ennaltaehkäisevänä päihdetyön toimijana.

Ennaltaehkäisevää päihdetyötä määrittävät useat lait, kuten raittiustyölaki (1982/828), raittiustyöasetus (822/76) ja päihdehuoltolaki (1986/41). Lait tuovat esille, että ennaltaehkäisevän päihdetyön järjestämisvastuu on kunnilla. Raittiustyöasetuksen (822/76) mukaan kuntien on tehtävä laaja- alaista yhteistyötä erilaisten terveyttä ja hyvinvointia edistävien järjestöjen kanssa. Oleellista on toiminta laajalla rintamalla, missä kohtaavat julkisen sektorin ja järjestöjen väliset toimet (Varjonen, Tanhua, Forsell & Perälä 2012, 48). Ennaltaehkäisevä päihdetyö on toimintaa, jolla pyritään ehkäisemään ja vähentämään päihteiden ongelmakäyttöä. Tämä tapahtuu vaikuttamalla useisiin osa- alueisiin. Osa- alueet ovat päihteiden saatavuus, päihteitä koskevat tiedot, asenteet, käyttötavat sekä ongelmakäyttöä synnyttävät olosuhteet. Ennaltaehkäisevän päihdetyön tavoitteena ovat aina terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja se tapahtuu tuloksellisessa toiminnassa aina laaja-alaisen yhteistyön kautta. Moniammatillinen verkostoyhteistyö lisää mahdollisuuksia sekä voimavaroja tehtävään ennaltaehkäisevään päihdetyöhön. (Huoponen, Peltonen, Mustalampi & Koskinen- Ollonqvist 2001, 8, 60; Havio, Inkinen & Partanen 2013, 110.)

Ennaltaehkäisevässä päihdetyössä olennainen merkitys on toiminnan laaja- alaisuus, jolla voidaan vaikuttaa asenteisiin, oikeuksiin, tiedon lisääntymiseen sekä riskitekijöihin (Havio ym. 2013, 45). Stakesin toteuttama alkoholihaittojen paikallinen ennaltaehkäisevä Lahti- projekti 1992- 1994 on muodostunut yhdeksi tärkeäksi pilottihankkeeksi päihdetyön saralla. Projektin havainnot ennaltaehkäisevän päihdetyöstä olivat, että toiminta tulisi olla mahdollisimman laajasti verkostoitunutta ja yli sektorirajojen ylittävää toimintaa. Julkisen puolen toiminnan lisäksi erilaisilla järjestötoimijoilla oli ollut ratkaiseva rooli ennaltaehkäisevässä toiminnassa. Projektin arvioinnissa korostetaankin toiminnan laajuutta eri yhteiskunnan toimintaympäristöissä. (Holmila 1997, 227- 228.)

Varhain aloitetun sekä matalankynnyksen ennaltaehkäisevälle päihdetyölle on selkeä tarve, sillä se ehkäisee myöhempiä päihdeongelmia ja edesauttaa osaltaan yksilön ajautumasta päihteiden käytön negatiivisiin vaikutuksiin. Esimerkiksi perhenäkökulman esillä pitävät ennaltaehkäisevät strategiat edesauttavat todetusti nuorten päihteiden käytön vähenemistä sekä käytön aloittamista. (Niemelä 2009, 50, 56.) Mieskeskuksen kaltaiset toimijat tukevat

omalla matalan kynnyksen toiminnallaan oleellisesti ehkäisevää päihdetyötä tarjoten tukea, neuvontaa ja ohjausta ongelmien keskellä kamppaileville kansalaisille.

3.2.1 Päihdetyön tasot

Ennaltaehkäisevässä päihdetyössä on pitkään toimittu WHO:n kansanterveyslähtöisen mallin mukaan, jossa toiminta on jaoteltu primaari- sekundaari- ja tertiaariehkäisyyn. 2000- luvulla on alettu käyttämään määritelmää, missä toiminta jakaantuu kahteen osaluueeseen ehkäisevään ja korjaavaan päihdetyöhön. Ennaltaehkäisevä päihdetyö jaetaan kahteen pääosa- alueeseen, jotka ovat yleinen ehkäisy ja riskiehkäisy. Yleisessä ehkäisyssä toiminnan kohteena on koko väestö tai jokin tietty väestöryhmä, joka ei valikoidu varsinaisesti päihteiden käytön mukaan. Riskiehkäisyssä vastaavasti toiminta kohdistetaan päihteiden käyttöön, joka ennakoii ongelmia ja haittoja päihteiden käytön seurauksena. Tavoitteena on varhainen puuttuminen ongelmien välttämiseksi. (Havio ym. 2013, 107, 109.)

Pitkään käytössä olleen WHO:n mallissa ennaltaehkäisevän päihdetoiminnan kohteet ja toimenpiteet ovat hyvin samankaltaisia nykyisen mallin kanssa. Huoponen ym. (2001) avaavat edellistä mallia seuraavasti. Primaaripreventio tarkoittaa koko väestölle suunnattua ehkäisevää toimintaa. Sen keskeisiä toimintatapoja ovat päihdevalistus ja kasvatus, joiden avulla päihteisiin, sekä niiden käytön haittoihin liittyvää tietoa pyritään lisäämään. Näiden lisäksi yksilön elämäntilannetta pyritään edistämään. Päihdepolitiikan kautta päihteiden saatavuuteen, tarjontaan ja kysyntään pyritään vaikuttamaan valtion kontrollipolitiikalla. Sekundaariprevention toimenpiteet kohdistuvat riskiryhmiin ja ryhmiin, jotka ovat jo kokeilleet päihteitä. Sekundaaripreventiossa pyritään tiedottamaan päihdekäytön riskeistä, toteamaan niiden käyttö mahdollisimman varhain, sekä puuttumaan käyttöön ja ohjaamaan henkilö asianmukaiseen hoitoon. Tertiaariprevention kohteena ovat vuorostaan päihteiden ongelmakäyttäjät. Sen tavoitteena on päihteiden käytöstä aiheutuvien haittojen hoito ja vähentäminen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että toiminnassa on kyse jo vakavan riippuvuuden hoitamisesta. Tetriaalipreventio on kokonaisvaltaista toimintaa, joka pitää sisällään fyysistä, psyykkistä sekä sosiaalista kuntoutusta. (Huoponen ym. 2001, 9.) Nykymallin mukaan tertiaaritaso toiminta on korjaavaa päihdetyötä.

4 VERKOSTOYHTEISTYÖ

Mieskeskus- projektin toiminnassa moniammatillinen yhteistyö on ollut jo projektin alkumetreiltä lähtien tärkeässä asemassa. Projekti on laitettu käyntiin hyödyntäen alueen sosiaalialan verkostoa. Seikkula ja Arnkil (2009) tuovat esille verkosto- käsitteen syntyperää. Nykymuotoinen verkosto- käsitteen synty yhteiskuntatieteissä liitetään John Barnesin tutkimuksiin, joita hän teki 1950- luvulla. Myöhemmin nimike alkoi vakiintua yleisemmin 1970- luvulla ja Suomessa on tehty verkostotyötä sen varsinaisella nimikkeellä jo 1980-luvulta lähtien. (Seikkula & Arnkil 2009, 11- 12.) Verkostotyöstä puhutaan myös käsitteellä asiantuntijayhteistyö. Sosiaali- ja terveystieteillä asiantuntijayhteistyöstä voidaan käyttää useita eri käsitteitä. Yksi yleisimmistä on moniammatillinen yhteistyö. Kyseinen käsite on selkeä ja kuvaa hyvin toimintaa, joka on eri ammattilaisten yhteistyötä. Asiantuntijayhteistyöstä puhutaan verkostoyhteistyönä nimenomaan silloin, kun siihen kytkeytyy ammattilaisten lisäksi paikallisia toimijoita. (Nietola 2011, 21- 22.)

Mieskeskus- projektin toiminta keskittyy sosiaalialan ennaltaehkäisevään toimintakenttään, missä tärkeässä roolissa on moniammatillinen yhteistyö. Laaja- alaisen yhteistyön kautta kansalaisille tarjottava tuki on kattavampaa. Toimintakentällä jokaisella toimijalla on tärkeä oma tehtävänsä ja yhdessä he voivat muodostaa kattavan verkoston, joka koituu kansalaisten eduksi. Möttönen ja Niemelä (2005) tuovat esille, että vastuu hyvinvointiyhteiskunnasta on nykyään jakautunut laajasti eri toimijoille. Ennen hyvinvointivaltio on ollut vahvasti julkishallintokeskeinen. Tästä on siirrytty verkostomaiseen malliin, jossa tehdään yhteistyötä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välillä. (Möttönen & Niemelä 2005, 3.)

Viime vuosina yhteistyötä on alettu korostamaan aiempaa enemmän. Sitä ei nähdä enää pelkästään hyveenä, vaan välttämättömänä ehtona hyvinvointivaltion kehitykselle. Hyvinvointiin liittyvässä lainsäädännössäkin on kohtia, joissa viitataan ja velvoitetaan yhteistyöhön. Yhteistyötä korostetaan myös sosiaali- ja terveysministeriön nykyisessä strategiassa sekä kansallisessa Kaste-ohjelmassa. (Mykrä & Varjonen 2013, 28.) Sosiaalihuoltolaissa (17.9.1982/710) 54§ kuntia velvoitetaan yhteistoimintaan ja kuntien on pyrittävä yhteistoiminnan edistämiseen yhteisöjen kanssa, jotka toimivat sosiaalihuollon tehtäväalueella.

Kuntien ja järjestöjen yhteistyö tarkoittaa hyvinvointivaltion ja kansalaisyhteiskunnan suhdetta. Hyvinvointivaltion ensisijaisena tehtävänä on huolehtia kansalaisten perusturvallisuudesta ja tuottaa palveluja. Kansalaisyhteiskunta perustuu kansalaisten vapaaehtoiseen toimintaan ja julkinen valta ei rajoita sitä, sillä hyvinvointivaltion tehtävänä on luoda mahdollisuuksia vapaalle kansalaistoiminnalle. Järjestöjen tarkoitus ei ole olla vain kuntien palvelutuotannon täydentäjinä, vaan kansalaisyhteiskunnan ja yhteisöllisyyden rakentajina. (Möttönen & Niemelä 2005, 3, 6.)

Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kehittymisessä on tullut esiin tärkeä kysymys siitä, miten kansalaisten palvelut voidaan turvata tulevaisuudessa. Selvää on, että julkisen hallinnon toimet eivät ole riittäviä, vaan tarvitaan tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Kolmannen sektorin rooli on tämän paineen alla kasvamassa entistä tärkeämmäksi. Sillä on tärkeä ja merkittävä rooli monien hyvinvointipalvelujen tuottajana, mutta roolia palveluntuottajana ei kuitenkaan tule ylivoimistaa. (Möttönen & Niemelä 2005, 204- 206.) Sosiaali- ja terveysministeriön (2011) mukaan kolmas sektori on keskeinen toimija terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi, ongelmien ehkäisemiseksi, sekä uusien toimintamallien kehittämiseksi. Tavoite olisi, että viranomaistahojen ja järjestöjen yhteistyö kasvaisi osallisuuden vahvistamiseksi. Yleishyödyllisten yhteisöjen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä tuetaan RAY:n tuotoilla ja järjestöjen asema turvataan sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisessä. (STM 2011, 12.) Mieskeskuksen toiminta on hyvä käytännön esimerkki Raha- automaattiyhdistyksen tuen merkityksellisyydestä järjestötoiminnan keskellä. Ilman RAY:n tukea, sen taustaorganisaatiolla ei olisi mahdollista ylläpitää miestyöhön kohdistettua toimintaa näin laajassa mittakaavassa.

Verkostotyön kaksi tärkeintä käsitettä ovat luottamus ja sitoutuminen. Ne ovat toinen toistaan vahvistavia asioita. Luottamuksen saaminen kannustaa sitoutumaan ja kun huomataan että toinen sitoutuu, niin se herättää enemmän luottamusta. Luottamus on yksi edistävistä tekijöistä tiedon liikkumisessa. Se mahdollistaa yhteisen oppimisen ja avaa uusia näkökulmia sekä edistää uusien kaikkia hyödyttävien ratkaisujen syntymistä. (Järvensivu, Nykänen & Rajala 2010, 3.) Toimivan yhteistyön keskeisinä edellytyksinä ovat kuntien ja järjestöjen tahtotila ja asenne. Tieto tai sen puute vaikuttaa asenteisiin. Kunnat eivät tiedä tarpeeksi järjestöjen toiminnasta ja järjestöissä ei tiedetä, kenen puoleen

kunnassa pitäisi kääntyä yhteistyöasioissa. Yhteistyössä tärkeänä on luottamus, joka vahvistuu ja jalostuu todelliseksi kumppanuudeksi yhteisten haasteiden myötä. (Mykrä & Varjonen 2013, 24- 25.)

Tiedon liikkuminen verkostotyössä tapahtuu monella eri tavalla, välineillä ja eri tilanteissa. Se voi olla suullista, sanatonta, sähköistä tai paperilla olevaa tietoa. Se liikkuu keskusteluissa, palavereissa, puhelimen välityksellä, sähköpostitse ym. Vaikka tiedon liikkuminen on tärkeää verkostotyössä, niin sen hyvä liikkuminen on käytännössä hyvin yleinen haaste. (Järvensivu ym. 2010, 44.) Moniammatillinen verkostoyhteistyö on parhaimmillaan silloin kun sen osat täydentävät toisiaan. Siinä ammattilaiset tietävät, keihin voi ottaa yhteyttä, kun täydentävää osaamista tarvitaan ja näin asiakkaat saavat palvelua osaavilta tahoilta. Pahimmillaan se tarkoittaa, että ollaan epätietoisia omista vastuista, sekä yritetään saada toiset tekemään osansa asiakkaan auttamiseksi. Asiakkaille tämä tarkoittaa heidän tilanteidensa ajautumista umpikujaan ja kokemuksiin, etteivät tule kuulluksi. (Seikkula & Arnkil 2009, 13.) Näihin haasteisiin pyritään vastaamaan osaltaan Mieskeskuksen toiminnassa. Toiminnan yksi keskeisiä tavoitteita on luoda verkostomaista yhteistyötä toimijoiden kesken ja edistää tiedon kulkua kansalaisten hyväksi. Työ on haasteellista ja vaatii paljon aikaa, sillä toimintakenttä on laaja sekä monitasoinen.

Verkostotyö on koettu tärkeäksi, mutta käytännössä se on osoittautunut haasteelliseksi toteuttaa. Keskeisimpiä haasteita on käsitteen kuluminen käytössä. Verkostotyöstä on käytetty useita eri nimityksiä, kuten moniammatillinen yhteistyö ja tiimityö. Näitä nimityksiä on käytetty eri yhteyksissä eri tavoin ja niiden merkitykset sekä määritelmät ovat jääneet epäselviksi. Myös se on tuonut haasteita, että monesti verkostotyöstä vain puhutaan, mutta käytännössä toiminta jatkuu entisellään. Verkostotyön esteinä voi olla monia eri tekijöitä. Oman organisaation tavoitteet eivät kohtaa toisen tavoitteiden kanssa, yhteistyöpalavereille ei jää aikaa arkityön vuoksi, tai oman organisaation toimintamallit eivät tue verkostotyön tekemistä. Lisäksi henkilökemioiden kohtaamattomuus vaikeuttaa verkostoitumista. Tällaiset esteet voivat vaikeuttaa verkostotyön tekemistä, mutta eivät estä sitä, jos verkostotyötä tehdään hyvin ja pitkäjänteisesti. (Järvensivu ym. 2010, 3.) Siltasen ja Kolehmaisena (2011, 18) mukaan verkostotyön pitää edistää ja palvella kunkin toimijan omia tavoitteita ja heidän pitää kokea se arvokkaana.

Verkostotyön omaksuminen ja sen tärkeyden tiedostaminen sekä verkostojen vaikutusten ymmärtäminen yksilöön, ovat tärkeitä osa- alueita sosiaalialan toiminnassa. Seikkula ja Arnkil (2009) tuovat esille, että sosiaalialalla verkostoihin liittyvää työtä ei voi olla tekemättä. Kansalaisilla on sosiaaliset suhteensa, vaikka heitä lähestyttäisiin yksilöinä ja ammattilaisten työ liittyy aina jollain tasolla siihen, mitä muut tahot tekevät. On mahdotonta kohdata kansalaista, joka ei olisi eri elämänsä vaiheissa ollut kosketuksissa eri palvelujärjestelmiin. Samoin on mahdotonta kohdata ihmistä, joka eläisi täysin sosiaalisten suhdeverkostojen ulkopuolella. Kahdenkeskisessä asiakastilanteessakin on mukana myös asiakkaan läheisverkosto, sekä mahdollinen muiden ammattiauttajien verkosto, johon hän on sillä hetkellä yhteydessä ongelmansa merkeissä. Verkostot ovat siten läsnä ja niihin ollaan yhteydessä, vaikka vain kaksi ihmistä kohtaa toisensa. Verkostot eivät pysy aina samanlaisina. Kansalaisten omat henkilökohtaiset verkostot kuten perhe, sukulaiset sekä lähi- ja työyhteisöt muuttuvat eri elämän vaiheissa. Samoin muuttuvat ammattiauttajien verkostot. Samaan aikaan kun eri sektoreilla kehitetään uusia työmenetelmiä ja työmuotoja, lisääntyy yhteistyön tarve asiakkaiden kokonaisvaltaisen tilanteen huomioimiselle tuoden tarpeen rajanylityksille. Etäisyyden pito ammattilaisten ja maallikoiden välillä tuo rauhan asiantuntijajärjestelmille ja tuottaa ammatillisia ratkaisuja, mutta samalla se estää maallikoiden voimavarojen hyötykäyttöä. Tämä on hyödyllistä sellaisissa tehtävissä, mitkä vaativat erikoisosaamista, mutta haittaa sellaisissa tilanteissa, jossa ongelmat ja ilmiöt eivät noudata sektorijärjestelmän työnjakoa. Usein asiakkaiden ongelmat ovat monitahoisia ja he joutuvat asioimaan usealla eri taholla samaan aikaan. (Seikkula & Arnkil 2009, 13.)

5 PALVELUOHJAUS

Mieskeskus- projektin toiminnan keskiössä ovat kansalaisten kohtaaminen ja tukeminen matalankynnyksen periaatteella. Kohtaamiseen ja tukemiseen liittyy oleellisena ulottuvuutena myös palveluohjauksellinen työote, jotta asiakkaan elämäntilannetta ja tarpeita kyettäisiin auttamaan ja tukemaan mahdollisimman kattavasti. Palveluohjauksellisen työotteen toteutuminen nousee tehdyssä tutkimuksessa yhdeksi kysymys osa- alueeksi. Projektissa palveluohjauksellinen toiminta nähdään yhtenä keskeisenä toiminta- alueena, jossa se haluaa toimia laadullisesti ja palvelujärjestelmää tukien.

5.1 Palveluohjauksen taustat ja yleisiä periaatteita

Palveluohjauksen juuret ovat Yhdysvalloissa, jossa se on toiminut yksilökohtaisen asiakastyön menetelmänä jo 1920- luvulta lähtien. Menetelmä on levinnyt Yhdysvalloista ainakin Britanniaan, Kanadaan, Australiaan ja Suomeen. Suomessa palveluohjausta on alettu käyttämään menetelmänä 1990- luvulla, jolloin käynnistettiin ensimmäisiä palveluohjaus kokeiluja. Sitten palveluohjaus menetelmänä on haluttu levittää sosiaali- ja terveysalalla monipuolisesti erilaisten työntekijäryhmien käyttöön. Palveluohjausta toteutetaan Suomessa nykyään paljon. (Hänninen 2007, 11.)

Palveluohjaukselle on ollut vaikeaa luoda yhtä kattavaa määritelmää, sillä määritelmään vaikuttaa oleellisesti määrittelijän lähtökohdat tehtävälle työlle. Palveluohjauksikäsitettä kuvailtaessa onkin sitä tyydytty pitämään kattokäsitteenä, joka pitää sisällään erilaisia toimintamalleja ja lähtökohtia. Yhdistävänä tekijänä erilaisten määritelmien kesken on Suomessa päädytty näkemään, että palveluohjaus on kolmenlaisen työotteen kuvausta; neuvonnallisen, palveluohjauksellisen sekä yksilökeskeisen. (Hänninen 2007, 13- 14.) Mieskeskuksen matalankynnyksen toiminnassa on nähtävissä neuvonnallista sekä erityisesti yksilön tarpeiden pohjalta tapahtuvaa palveluohjausta. Voidaan sanoa, että palveluohjaus on yksi tapa harjoittaa asiakaslähtöistä ja asiakkaan etua korostavaa palveluhallintoa, jossa tavoitteena on löytää asiakkaalle hyödylliset toiminnot suhteessa

palvelutarjoajiin (Ala- Nikkola & Valokivi 1997, 21). Näitä kaikkia käsitteitä yhdistää asiakkaan eduksi tehtävä työ ja paremmin voiva ja itsenäisempi asiakas, joka saa tehtävän toiminnan kautta itselleen avun ja tuen omien tarpeidensa mukaisesti.

Riippumatta siitä, katsotaanko palveluohjausta asiakkaan vai ammattilaisen näkökulmasta voidaan nähdä, että palveluohjauksen toimeksiantajana toimii aina asiakas, jota prosessissa tuetaan (Suominen & Tuominen 2007, 13). Suominen (2002, 9) avaa asiaa vastaavasti, että aktiivinen ohjaustyö tulee lähteä liikenteeseen asiakkaan arjesta nojautuen hänen omiin tavoitteisiin ja voimavaroihin. Palveluohjauksesta puhuttaessa voidaan myös todeta, että erityisen tärkeässä asemassa ovat yksilöntarpeiden kartoittaminen ja asiakkaan tukeminen oikeanlaisten palveluiden äärelle (Ala- Nikkola & Valokivi 1997, 22; Hänninen 2007, 11). Oleellista on myös se, että toimintaa ohjaavat arvot tulisi ilmentyä niin, että asiakkaan tarpeita eivät määritä hänen tukiverkostonsa, kuten perhe, ystävät ja tukihenkilöt, vaan toiminnan raamit määrittyvät aina asiakkaan näkökulmasta (Suominen 2002, 28).

Palveluohjauksen perimmäisenä lähtökohtana ovat aina yksilöasiakkaan omien tarpeiden huomioiminen. Palveluohjaajan toiminta tulee olla vastuullista ja työntekijä-asiakassuhteen olisi hyvä olla jatkuvaa. Ohjaajan tehtävänä on varmistaa, että asiakas saa olla maksimaalisesti osallinen itselleen keskeisessä toiminnassa. Toiminnan arvoja ovat asiakaskeskeisyys ja yksilöllisyys. (Ala- Nikkola & Valokivi 1997, 22.) Palveluohjaajan toimintaa tulee ohjata inhimillisyys ja tämä on keskeisin lähestymistapa käytännön työssä (Suominen 2002, 13). Palveluohjaus vaatii ammatillista otetta ja laaja- alaista ymmärtämystä itse kunkin asiakkaan todellisten tarpeiden kohtaamisessa.

Palveluohjaus voidaan nähdä myös merkittävänä ennaltaehkäisevänä toimintamuotona. Varhaisessa vaiheessa asiakkaan tarpeita toteutettu palveluohjaus auttaa ongelmien hoidossa, ennen kuin asiat menevät liian suuriksi ja tarvitaan järeämpiä toimia asiakkaan hyvinvoinnin kannalta. Parhaimmillaan palveluohjaus on työmuoto, jonka seurauksena asiakkaan tarvitsemat palvelut kootaan ikään kuin ” yhden luukun palveluksi”. (Hänninen 2007, 12.) Mieskeskuksen pyrkimys on tarjota matalankynnyksen toimintaa, joka auttaisi ihmisiä saamaan apua ja ohjausta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa omassa tai läheisen elämän haasteissa.

Palveluohjauksen lähtökohtana on asiakkaan todellinen vuorovaikutuksellinen kohtaaminen ja luottamuksen saaminen asiakkaan ja ohjaustyötä tekevän ammattilaisen välille. Tämän kautta saatu laadukas vuorovaikutus antaa palveluohjaukselle mahdollisuuden olla asiakasta mahdollisimman itsenäiseen elämään tukeva ja oikeiden toimien kautta auttaa arjessa hänen päämäärien saavuttamista. (Suominen & Tuominen 2007, 13.) Hänninen (2007) kuvaa puolestaan teoksessaan palveluohjausta työmenetelmäksi, jonka tavoitteita ovat asiakkaan tarpeiden ja päämäärien mukaisten tukimuotojen, sekä palveluiden löytäminen. Näiden kautta asiakas kykenee saavuttamaan hänelle itselleen tärkeät päämäärät. Työssä korostuu erityisesti neuvonta, koordinointi ja asianajo. Palveluohjaus lähtee liikenteeseen aina asiakkaan voimavaroista ja niiden tukemisesta. Palveluohjauksen antaman tuen tavoitteena on asiakkaan voimavarojen tukeminen, hänen elämänsä toiveikkuuden ylläpitäminen ja yleensä asioiden suuntaaminen tulevaisuuteen kohti asiakkaan päämääriä ja tavoitteita. (Hänninen 2007, 11, 35.) Tärkeänä tavoitteena palveluohjauksessa on ylläpitää voimavaralähtöistä ja tulevaisuutta positiivisesti katsovaa näkökulmaa.

Yksilöasiakkaan kohdatessa palveluohjausta toteuttavan ammattilaisen, on asiakkaana toimivan usein hankala hahmottaa palvelutarjonnan ja omien tarpeidensa kohtaamispistettä. Valppu- Vanhainen (2002, 25) tuo esille, kuinka palveluohjauksen keskeisin sisältö on asiakkaan tarpeiden ja olemassa olevien palveluiden yhteensovittaminen. Suominen & Tuominen (2007, 20) puolestaan tuovat esille, että palveluohjaajan tulee kyetä toimimaan tulkin roolissa erilaisten vaihtoehtojen ja palveluntuottajien keskellä. Tästä näkökulmasta katsottuna palveluohjaaja on ikään kuin harmaalla vyöhykkeellä, jonne palvelujen tarjoajat eivät kykene ulottumaan tuoden palvelua asiakkaalle. Mieskeskuksen rooli järjestötoimijana on tarjota kansalaisille tietoutta erilaisista tuen muodoista. Tuki voi olla Mieskeskuksen omaa toimintaa, tai asiakkaan tarpeiden mukaisesti jokin muu taho, joka tarjoaa hänen tarpeisiin kohdistuvaa tukea.

Palveluohjaajan ja palvelutarjoajien välinen suhde on tärkeää mitoittaa oikeanlaiseksi. Palveluohjaaja ei voi olla liian läheinen tiettyjen toimijoiden kanssa aiheuttaen asenteellisuutta toteutettavaa työtä kohtaan. Palveluohjauksen onnistunut prosessi luo aina hyvää yhteistyötä asiakkaan parhaaksi. Palveluohjaajan rooliin kuuluu yhdistää kaksi erilaista maailmaa. Hänen työnsä oleellinen rooli on kyetä näkemään asiakkaan arki ja

läsnä olevat tarpeet, sekä nähdä palvelutuottajien viidakkoon ja ymmärtää kunkin palvelutarjoajan antaman palvelun hyöty. Oleellista on selventää tätä kahden maailman kokonaisuutta asiakkaalle. (Suominen & Tuominen 2007, 21, 22.) Palveluohjaajalla tulisi olla tarpeeksi itsenäinen rooli suhteessa palvelutuottajiin, mutta ei kuitenkaan liian etäinen. Ohjaajalla olisi hyvä ja toimiva yhteistyöverkosto, jotta hänen asiakkaansa hyötyisi mahdollisimman paljon hänen asiantuntijuudestaan. Palveluohjaajan tulisi toimia yhteistyöstä huolimatta itsenäisesti suhteessa erilaisiin viranomaisiin ja muihin instansseihin. Hänen tulisi kyetä nähdä asioita uusin mahdollisuuksin sekä silmin, asiakkaan hyödyn maksimoimiseksi. (Suominen 2002, 8, 16- 17.)

5.2 Kolmivaiheinen malli ja kielikuvat

Suominen & Tuominen (2007, 31) jaottelevat palveluohjauksen kolmevaiheiseen malliin, joita he nimittävät seuraavasti; perinteinen palveluohjaus, voimavarakeskeinen palveluohjaus sekä intensiivinen palveluohjaus. Niiden kautta on hienolla tavalla löydettävissä eritasoisia malleja. Palveluohjaaja voi hyödyntää niitä käytännön työssä riippuen aina asiakkaan tilanteesta sekä myös palveluohjaajan omasta ammattitaidosta suhteessa asiakasprosessiin.

Perinteisessä palveluohjauksessa korostuvat asiakkaan tarpeet sekä palveluiden yhteensovittaminen. Asiakassuhdetta voidaan kuvata hyvin ammatillisella ja virkamiesmäisellä tavalla. Asiakkaan ja ammatillisen toimijan välinen suhde ei ole välttämättä kovinkaan tiivis. Perinteinen palveluohjaus toimintamallina on usein siirtymävaiheen palveluohjausta. Itse palveluohjaaja kykenee toimimaan useamman asiakkaan kanssa, sillä hänen resurssit eivät mene asiakkaan kanssa toimimiseen samalla tavoin, kuin toisenlaiset toimintamallit. Voimavarakeskeisessä palveluohjauksessa pyritään siihen, että asiakkaan ongelmat ovat taka- alalla ja palvelun keskiössä ohjaavina ulottuvuuksina ovat asiakkaan omat tavoitteet ja voimavarat. Asiakassuhdetta kuvastaa vahva kumppanuus ja asianajo hänen palveluidensa puolesta. Palveluohjaajalla on vahva neuvonnan ja tukemisen ote suhteessa asiakkaaseen. Intensiivisessä palveluohjauksessa korostuu asiakkaan vaikean tilanteen vaatima hyvin intensiivinen työote. Palveluohjaus on asiakasta tukeva ja motivaatiota edistävä. Palveluohjaaja on asiakkaan tukena huomattavan

laaja- alaisemmin, kuin perinteisessä ja voimavaralähtöisessä palveluohjauksessa. Ohjaajan rooli ohjauksen toteutumisessa ja edistymisessä on vahva. (Suominen & Tuominen 2007, 32.) Mieskeskus- projektin kaltaisissa toimintaympäristöissä korostuvat perinteinen ja voimavarakeskeinen palveluohjaus. Toiminnan neuvontaa ja matalankynnyksen tukea tarjoavat työtavat ovat omiaan edesauttamaan kansalaista saamaan tarvittavaa palveluohjausta. Yksilökohtaisessa tapaamistyössä korostuu arjen tuen ja yksilön tarpeisiin ja tavoitteisiin kohdistuvan palveluohjauksen antaminen.

Palveluohjaajan roolia voidaan kuvata myös kielikuvien kautta. Palveluohjaaja voi olla kuin matkatoimistovirkailija, joka toimii selvästi tiskin takana asiantuntijan roolissa antaen täsmätietoutta ilman arjessa mukana olemista. Toisaalta hänen roolinsa voi olla kuin matkaseuralainen, joka ei edellytä häneltä ammattimaista asiantuntijuutta, mutta kumppanin lailla hän kulkee asiakkaan rinnalla. Valmiita vastauksia ei ole tarjolla, vaan yhdessä he kulkevat ja etsivät vastauksia, jolloin asiakkaan luottamus itseensä vahvistuu. Kolmas rooli voi olla kuin matkaopas, joka on asiakkaan mukana tarjoten hänelle asiantuntijuutta ja ennakoivaa otetta erilaisten haasteiden edessä. Hän tietää erilaiset reittivaihtoehdot ja kykenee toimimaan asiakkaan tarpeita yksilöllisesti palvellen. Palveluohjauksen keskeisin sisältö on asiakkaan tarpeiden ja olemassa olevien palveluiden yhteensovittaminen. (Suominen & Tuominen 2007, 17.)

6 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA KYSYMYKSET

Opinnäytetyön tutkimusongelma on työelämälähtöinen. Tehtävänäme oli selvittää projektin yhteistyötahojen sekä eri ammatillisten verkostojen näkökulmaa projektin onnistumisesta sekä kehitystarpeista. Tutkimustehtävänä oli selvittää, miten yhteistyötahot kokivat mieskeskusprojektin onnistuneen ennaltaehkäisevässä, palveluohjauksessa ja jälkihoitoa tukevassa toiminnassa, sekä mitä niissä on kehitettävää.

Tavoitteenamme oli muodostaa mahdollisimman yksinkertainen ja selkeä haastattelulomake, mikä sisältää selkeän kyselykokonaisuuden. Jaoimme kysymykset selkeästi kahteen ryhmään. Ensimmäisessä ryhmässä vastaaja arvioi projektin onnistumista. Siinä olivat kysymykset: Miten mielestänne projekti on onnistunut ennaltaehkäisevässä työssä, miten mielestänne projekti on onnistunut palveluohjauksessa ja miten mielestänne projekti on onnistunut jälkihoitoa tukevassa työssä? Toisessa ryhmässä vastaaja arvioi samoja osa-alueita siitä näkökulmasta, että mitä kehitettävää heidän mielestään niissä on. Siinä olivat kysymykset: Mitä kehitettävää mielestänne olisi projektin toiminnassa ennaltaehkäisevässä työssä, mitä kehitettävää mielestänne olisi projektin palveluohjauksessa ja mitä kehitettävää mielestänne olisi projektissa toteutettavassa jälkihoitoa tukevassa työssä? Lisäsimme vielä yleisen kommenttikentän: Muita näkemyksiä ja kommentteja projektista jossa vastaaja pystyi kommentoimaan projektin toimintaa yleisesti. Kommenttikentän kautta saatava informaatio laajensi jo aikaisempiin kysymyksiin annettujen vastausten merkityksiä.

Haastattelulomakkeen teimme sähköisenä ilmaista Survey Monkey- alustaa käyttäen, joka sopi hyvin tarpeisiimme. Lomake oli rakennettu siten, että jokaisen kysymyksen kohdalla oli vapaa tekstikenttä, johon vastaaja voi vastata omin sanoin. Lisäksi onnistumista koskevissa kysymyksissä vastaaja sai arvioida neliportaisella Likertin- asteikolla, miten hän koki projektin onnistuneen kyseisellä osa-alueella. Asteikon tarkoitus oli tukea sanallisia vastauksia ja varmistaa, että vastaajan kokemus tulee esille, vaikka hänellä ei olisi jostain syystä antaa sanallista vastausta. (LIITE 2)

Projektin jatkokauden hakemuksen johdosta yhtenä lisäkysymyksenä oli yhteistyötahojen näkemykset mahdollisen projektikauden jatkon laajentumissuunnitelmista. Pohdimme,

kuinka oleellinen kysymys tämä oli suhteessa mieskeskus- projektiin tehtävän varsinaisen opinnäytetyön kannalta. Tutkimuksen kannalta mietimme myös sitä, että kuinka yhteistyötahojen tieto, sekä ymmärrys käytännön asioiden vaikutuksista laajentumisessa itse projektiin ja yhteistyöhön oli. Päädyimme siihen, että sisällyttäisimme kysymyksen kyselyyn toimeksiantajan toiveen mukaisesti, mutta rajaamme sen varsinaisen opinnäytetyön ulkopuolelle. Kävimme tästä keskustelua niin työelämäohjaajan kuin koulun opinnäytetyöohjaajan kanssa.

7 AIKAISEMPIA HANKKEITA JA TUTKIMUKSIA

Miestyön toimintaa ja näkökulmaa on viime vuosina pyritty pitämään esillä kasvavassa määrin. Erilaisia hankkeita ovat koordinoineet erityisesti Ensi- ja turvakotienliitto ja sen jäsenyhdistykset sekä Miessakit ry. Mieskeskus- projektin 2012- 2014 lisäksi esiin nousee Jussi työ, joka on valtakunnallista miestyötoimintaa. Se tarjoaa apua ja tukea pari- ja lähisuhdeväkivallan osapuolena oleville miehille. (Ensi- ja turvakotienliitto; Miessakit ry.) Varsinaisia tutkimuksia erityisesti miestyöstä ja sen erilaisista hankkeista Suomessa on kuitenkin vielä melko vähän. Aikaisempia tutkimuksia lähisuhdeväkivallasta ja päihdetyöstä ennaltaehkäisevässä mielessä löytyisi enemmän, mutta päätimme olla nostamatta näitä tutkimuksia esille, koska ne eivät tutkineet asioita miestyön näkökulmasta.

Sinikka Törmä ja Katja Tuokkola (2010) ovat toteuttaneet Jussi- työstä ulkoisen arviointitutkimuksen. Tutkimuksessa havaitaan Jussi- työn olleen vaikuttavuudeltaan hyvää erityisesti toimintaan sitoutuneiden pitkäaikaisasiakkaiden kohdalla. Työ on edistänyt asiakkaidensa kohdalla miehen itsehillinnän kasvua ja väkivallan vähentymistä, perheen tilanteen rauhoittumista ja avunsaannin järjestelmään sisäänkäymistä. Vaikuttavuutta on osoittanut myös toiminnan selkeä miesten hyvinvointia lisäävä vaikutus sekä ratkaisukeinojen saaminen ongelmatilanteisiin. Kolmanneksella tutkimuksiin osallistuneilla väkivalta oli loppunut kokonaan ja muilla asiakkailla se on vähentynyt merkittävästi. Jussi- työllä nähdään olevan selkeästi myös yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Työ on osaltaan nostanut lähisuhdeväkivaltaa ja sen hoitomahdollisuuksia tunnetuksi ja se on täydentänyt merkittävästi hoito- ja palvelujärjestelmää. Järjestöpohjainen toiminta on edistänyt asiakkaiden hakeutumista palveluihin, jossa ei ole viranomaiskytköksiä. Erityisesti miesten saama apu toiselta mieheltä on ollut tärkeä osa toiminnan piirissä olleiden mukaan. Jussi- työ on havaittu olevan usein oikea- aikainen tuen muoto erilaisissa perhekriiseissä. (Törmä & Tuokkola 2010.)

Miessakit ry on julkaissut erilaisia teoksia liittyen miestyön toimintaan ja perheväkivallan ehkäisyyn. Jaana Kivinen ja Tiia Valonen (2007) ovat opinnäytetyössään Jyväskylän ammattikorkeakouluun tutkineet kriisikeskus Mobilen miestyön asiakkaina olevien kokemuksia väkivaltatyöstä. Asiakkaat olivat kokeneet tärkeimmäksi tuekseen lähipiirin,

vertaistuen sekä tarjotut palvelut. Miestyön vaikuttavuus oli ollut tutkimuksen mukaan hyvää, sillä asiakkaiden kokonaisvointi nähtiin kohentuneen tarjotun tuen aikana. (Kivinen & Valonen 2007.)

Tekemämme tutkimus Mieskeskus- projektin yhteistyötahojen kokemuksista ja näkemyksistä on hankkeen jatkokauden hakemuksen lisäksi hyödynnettävissä ensisijaisesti projektin omana kehittämistyökaluna. Sen tulokset ovat kuitenkin hyödyksi myös vastaavanlaisten projektien kehittämisessä. Se tuo esille erityisesti tiedottamisen ja tiiviin yhteistyön- ja toiminnan tärkeyden näkökulmaa palvelujärjestelmän keskellä. Se nostaa esille myös näkökulman, kuinka tärkeänä miesten parissa erikoistuneet toimintamuodot nähdään ennaltaehkäisevänä ja palveluohjausta harjoittavina tahoina.

8 PROSESSIKUVAUS

8.1 Prosessin alku

Opinnäytetyön teimme parityöskentelynä aikaisempien yhteistyöprojektien onnistumisten kannustamana. Tehtävään opinnäytetyöhön lähdimme etsimään aihetta aluksi omien intressien ja mielenkiinnon kautta. Jaoimme usein koulupäivien aikoina ajatuksia moninaisista vaihtoehdoista ja loppujen lopuksi päädyimme kyselemään erilaisilta tahoilta työelämän tarpeita opinnäytetyön tekemiselle. Olimme asian tiimoilta yhteyksissä useisiin eri tahoihin. Mieskeskus- projektiin olimme yhteyksissä puhelimitse ja saimme heiltä mielenkiintoisen ja selkeän oloisen opinnäytetyöehdotuksen. Heidän esittämään aiheeseen tartuimme kiinni useista syistä. Jo prosessin aikaisemmassa vaiheessa miestyö ja miesten välinen vuorovaikutus oli ollut mielenkiinnon kohteenamme ja vaikka aihe ei aivan siihen viitannutkaan, vaikutti projektin aktiivinen ja riipeä toiminta, sekä selkeä toimeksianto haluumme tarttua työhön. Päätettäessä ottaa vastaan toimeksiannon koimme, että työprosessin aikana voimme kehittyä monella ammatillisella osa- alueella, jossa mieskeskus- projekti toimii.

Asioiden edetessä laitoimme Centria- ammattikorkeakoulun Ylivieskan sosiaalialan yksikön opettajien ohjausryhmälle esityksen aiheestamme ja lyhyen kuvauksen prosessista. Ohjausryhmä valitsi opinnäytetyön ohjaajaksemme TtM, KTT, lehtori Helinä Nurmenniemen. Ohjaajan avustuksella kävimme läpi peruseriaatteet sopimuksista ja tutkimustyöstämme. Samalla prosessoimme jo tutkimussuunnitelmaa sekä tutkimuskysymyksiä. Käydessämme dialogia ohjaajan kanssa saimme hyviä ja perusteltuja vinkkejä etenkin tutkimuskysymysten avaamisesta tutkimukseen osallistujille. Koimme tämän konsultaation erittäin tärkeäksi. Myöhemmässä vaiheessa konsultoimme ohjaajaa työmme eri vaiheissa saaden hyviä kehitysideoita työhömmme.

8.2 Tutkimukseen osallistuvien tahojen rajaaminen ja tulosten kerääminen

Toimeksiantajalta saimme yhteystiedot eri yhteistyötahojen edustajiin, jotka olivat keskeisiä projektin toiminnan kannalta. Alussa ajattelimme, että otamme kaikkiin heihin

yhteyttä ja pyydämme osallistua tutkimukseen. Rajaamisprosessi eli kuitenkin vielä juuri ennen kyselyiden lähettämistä ja loppujen lopuksi päädyimme jättämään Kokkolan ensi- ja turvakoti ry: n sisäiset yksiköt tutkimuksen ulkopuolelle. Syynä tähän oli se, että saman organisaation sisäiset näkemykset saattaisivat johtaa tahtomattakin tutkimustuloksen muokkautumiseen heille positiiviseen suuntaan. Tutkimustyön tarkoituksena on antaa realistinen näkemys yhteistyötahojen näkökulmasta projektin onnistumisesta sekä kehitystarpeista. Tutkimustulosta hyödynnetään myös uuden projektikauden hakuvaiheessa, joka tutkimustarkoituksena viittaa siihen, että eturistiriitatilanne voisi olla todellinen organisaation sisäisten yksiköiden osallistuessa tutkimukseen. Näin ollen päädyimme rajaamaan heidät tutkimuksen ulkopuolelle.

Tutkimuksen toteuttamisen kannalta koimme siihen osallistuvien yhteistyötahojen ja kontaktien lähestymisen erittäin tärkeänä osa- alueena. Päädyimme olemaan yhteyksissä henkilökohtaisesti yhteistyötahoihin varmistaaksemme heidän halunsa olla mukana tutkimuksessa ja saadaksemme varmistettua oikeat kontaktihenkilöt yhteystietoineen. Pääsääntöisesti saimme kaikki kiinni puhelimitse, mutta 20:sta eri kontaktista yhdelle päädyimme laittamaan sähköpostikyselyn tutkimukseen osallistumisesta. Kyseinen henkilö ei ollut tavoitettavissa puhelimen kautta, joten paras yhteydenoton väline oli sähköposti. Ensikontaktilla oli mielestämme erittäin tärkeä rooli tutkimukseen sitoutumisen kannalta. Tämän avulla pystyimme myös haarukoimaan vastaajien määrän ja laajuuden jo ensikontaktin avulla, joka edesauttoi meitä tutkimusprosessiin valmistautumisessa.

Kyselyn laitoimme yhteensä kahdellekymmenelle tutkimukseen osallistujalle. Käytännössä kysely lähetettiin sähköpostina, jossa oli saatekirje ja linkki web-pohjaiseen lomakehaastatteluun. Yhden vastaajan kohdalla päädyimme toimittamaan kyselyn paperiversiolla perustelluista syistä. Annoimme vastaajille kaksi viikkoa aikaa vastata kyselyyn, mutta ensimmäiset vastaukset tulivat jo heti muutaman päivän kuluessa. Tutkimusvastauksia odotellessa saimme viideltä eri vastaajalta informaation, jossa he ilmoittivat, että eivät koe kykenevänsä vastaamaan kyselyyn. Syynä oli heidän mukaansa liian etäinen suhde ja pieni tieto kysytyihin asioihin suhteessa Mieskeskus- projektin käytännön työssä.

Määräajan umpeuduttua vastauksia olimme saaneet alle kymmeneltä taholta ja kontaktilta, joten lähetimme muistutusviestin niille, jotka eivät olleet vielä vastanneet. Tämän jälkeen

olimme vielä yhteyksissä puhelimitse vastausprosenttia parantaaksemme muutamiin kyselyn saaneisiin tahoihin. Muutamissa kontakteissa selvisi virheelliset yhteysosoitteet, jonka johdosta he eivät olleet saaneet kyselyitä. Lähetimme heille uuden kyselyn ja kaiken kaikkiaan saimme vastauksia kolmetoista kappaletta, mikä on mielestämme riittävä määrä, kun kyse on laadullisesta tutkimuksesta.

8.3 Tutkimusmenetelmät ja tulosten analysointi

Tutkimusmenetelmänä käytimme laadullista eli kvalitatiivista menetelmää. Laadullisen tutkimusmenetelmän avulla tutkija tutkii ja tarkastelee merkityksiä, jotka ovat ihmisten välisiä ja sosiaalisia (Vilkka 2005, 97). Karkeasti yleistettynä laadullinen tarkoittaa aineiston, sekä analyysin muodon kuvausta (Eskola & Suoranta 2014, 13). Menetelmä sopi hyvin tutkimukseemme, koska omassa tutkimuksessamme tutkimme yhteistyötahojen näkemyksiä ja kokemuksia projektista. Laadullista tutkimusmenetelmää käytettäessä tutkijan tulee aina täsmentää tutkiiko hän käsityksiin vai kokemuksiin liittyviä merkityksiä (Vilkka 2005, 97). Käyttämämme neliportainen asteikko toimi sanallisten vastausten tukena ja näin ollen pääpaino tutkimuksessa oli saada informaatiota sanallisten vastausten kautta, jolloin kvalitatiivinen menetelmä toimi työssämme hyvin.

Tulosten sisällön tutkimisessa päätimme käyttää työkalunamme sisällön analyysia. Sisällön analyysi on Seitamaa- Hakkaraisen mukaan (2000) apuväline, jolla tutkitaan lähinnä kielellistä aineistoa ja jolla tutkija pyrkii erilaisten sisällöllisten luokittelujen avulla analysoimaan tutkittavaan asiaan liittyviä sisältöjä ja rakenteita. Sisällön analyysilla kuvataan analysoinnin kohteena olevan materiaalin sisältöä, rakennetta tai näitä molempia. Sisällöllä tarkoitetaan aineistonaihetta tai teemaa. Sisällön analyysilla pyritään systemaattiseen ja kattavaan kuvaukseen aineiston sisällöistä. (Seitamaa- Hakkarainen 2000.) Olennaista tässä metodissa on samanlaisuuksien ja erilaisuuksien erottelu aineistosta. Kun aineisto on luokiteltu, niin luokkien pitää olla yksiselitteisiä ja toisensa poissulkevia. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2003, 23.) Karkeasti yleistettynä sisällön analyysi on sekalainen joukko erilaisia tapoja, joilla laadullista aineistoa voidaan luokitella (Eskola & Suoranta 2014, 188).

Analyysi alkaa yleensä lukemalla koko aineisto, jolloin siitä saadaan hyvä yleiskuva. Aineistoon perehtyminen ja luokittelun kehittäminen tapahtuu jaksoittain. Luokittelukategoriat voivat kehittyä ja muuttua analyysiprosessin aikana. Tämän vuoksi voidaan sanoa, että luokittelukategoriat ovat joustavia välineitä aineiston hahmottamiseen. Analyysiprosessi on luonteeltaan systemaattista ja se kattaa koko aineiston. Se ei kuitenkaan ole jäykkä ja etukäteen määriteltyjä luokitusluokkia tiukasti noudattavaa. (Seitamaa- Hakkarainen 2000.) Prosessi voidaan aloittaa mahdollisimman puhtaalta pöydältä ilman että etukäteen olisi asetettu määritelmiä ja ennakoasetuksia (Eskola & Suoranta 2014, 19).

Omassa sisällön analyysissä kävimme aluksi lävitse haastattelulomakkeiden vastausten sisällön, lukemalla koko kyselyn tuottaman aineiston. Tämän jälkeen jaoin aineiston pääteemoihin tutkimusongelman ja teorian mukaisesti ennaltaehkäisevän, palveluohjauksen sekä jälkihoitoa koskettaviin osa- alueisiin. Nämä jaoin vielä kahteen teemaan, jossa toisessa olivat onnistumiset ja toisessa kehitettävät asiat. Jaottelumme teemoihin oli tähän asti sidoksissa haastattelulomakkeen kysymyksiin (LIITE 2). Tämän jälkeen jaottelimme teemojen sisällä aineiston isojen asiakokonaisuuksien mukaan, mitä vastauksista nousi esiin. Etsimme yhteneväisyyksiä aineistosta, jonka avulla pyrimme luomaan tiivistetyn kokonaiskuvan siitä, missä projekti on onnistunut ja missä olisi kehitettävää. Analysointivaiheessa meidän piti jatkuvasti muistuttaa itsellemme ja toisillemme, että emme vielä tässä vaiheessa voi antaa jo mieleen tulleiden johtopäätöksien vaikuttaa analysointiin, vaan keskityimme tähän osa- alueeseen rauhassa, jotta saisimme laajan ja hyvän kuvan annetuista vastauksista.

8.4 Työn viimeistelyvaiheet

Työn viimeistelyvaiheessa keskityimme johtopäätösten tekoon. Se oli jatkuvaa prosessointia ja dialogia tiiviissä yhteistyössä tekijöiden kesken. Prosessi alkoi jo tietyllä tapaa ensimmäisten vastausten lukemisesta, vaikka pyrimme pidättäytymään siitä ja johtopäätökset muotoutuivat pikkuhiljaa ja elivät koko ajan matkan varrella. Luimme teoriaa sekä vastauksien tuomaa materiaalia kumpikin erikseen ja käytimme sisällön analyysin tuottamaa tiivistettyä aineistoa. Näiden pohjalta kävimme yhteisiä keskusteluja

ja pohdintoja melkein päivittäin koko prosessin ajan. Useiden ajatustenvaihdon ja vuoropuheluiden suurin hyöty oli asioiden monimuotoistuminen ja näkökulmien laajentuminen.

Työn viimeistelyvaiheessa kävimme monia keskusteluja keskenämme sekä yhdessä ohjaajan kanssa. Keskityimme työn kokonaisuuden hiomisen lisäksi erilaisiin sisältöjen ja rakenteellisten asioiden viimeistelyyn. Viimeistelyn tarkoituksena oli saada aikaan mahdollisimman helppolukuinen ja looginen kokonaisuus. Muotoseikat yritimme pitää alusta lähtien mahdollisimman oikeina, mutta lopuksi myös niissä oli muutettavaa ja korjailtavaa. Kävimme lukemattomia kertoja läpi työmme lähdeviittauksia ja lähdeluetteloja huomataksemme, että joka kerta löytyi jotain korjattavaa. Viimeistelyvaiheen suurimpana haasteena oli nähdä meille tuttu teksti ulkopuolisen silmin.

9 TULOKSET

Tutkimuskysely yhteistyötahoille koostui kahdesta pääosa-alueesta, jotka koostuivat onnistumisista ja kehitystarpeista. Pääosa- alueiden sisällä varsinaiset kysymykset oli jaoteltu kolmeen erilliseen teemaan. Kysymyksissä kysyttiin seuraavasti: miten Mieskeskus- projekti on onnistunut ennaltaehkäisevässä, palveluohjauksellisissa ja jälkihoitoa tukevassa toiminnassa? Mitä kehitettävää Mieskeskus- projektilla olisi ennaltaehkäisevässä, palveluohjauksellisessa ja jälkihoitoa tukevassa toiminnassa? Lisäksi kyselyssä annettiin vastaajien kertoa muita näkemyksiä ja kommentteja koskien projektia ja sen toimintaa. (LIITE 2.)

Kysymykset, jotka koskivat projektin onnistumista, olivat kaksiosaisia. Ne koostuivat sanallisista vastauksista sekä niitä tukevista neliportaisesta arviosta. Neliportaisen arvion arvot olivat: heikosti, kohtalaisesti, hyvin ja erinomaisesti. Neliportaisen arvion rooli on tutkimuksessa ollut sanallisia arvioita tukeva ja näin täydentänyt sanallisesti annettuja vastauksia. Kehittämistä koskevien kysymyksiä vastaavien vaihtoehtojen olivat pelkästään sanallisia.

Kysymykset lähetimme 20 yhteistyötahon edustajalle. Tutkimusvastauksia odotellessa saimme viideltä vastaajalta informaation, että he eivät koe kykenevänsä vastaamaan kyselyyn. Syyksi he ilmoittivat etäisen suhteen ja liian pienen tietouden Mieskeskus-projektin käytännön työhön kysytyillä osa- alueilla. Muuten saimme vastaukset takaisin kahta yhteyshenkilöä lukuun ottamatta. Ensimmäiseen kysymykseen, joka koski projektin onnistumista ennaltaehkäisevässä työssä tuli sanalliseen arvioon kymmenen vastausta ja neliportaiseen arvioon kaksitoista vastausta. Saman osa-alueen kehittämiskysymykseen tuli puolestaan kymmenen sanallista vastausta. Kysymykseen miten projekti on onnistunut palveluohjauksessa, tuli sanalliseen arvioon kymmenen vastausta ja neliportaiseen arvioon yksitoista vastausta. Saman osa-alueen kehittämiskysymykseen tuli kahdeksan sanallista vastausta. Kysymykseen miten projekti on onnistunut jälkihoitoa tukevassa työssä, tuli sanalliseen arvioon kahdeksan vastausta ja neliportaiseen arvioon kymmenen vastausta. Saman osa-alueen kehittämiskysymykseen tuli kuusi sanallista vastausta. Muita näkemyksiä ja kommentteja osioon tuli yhteensä yhdeksän vastausta.

9.1 Miten projekti on onnistunut ennaltaehkäisevässä työssä, mitä kehitettävää?

Kysyttäessä miten projekti on onnistunut ennaltaehkäisevässä työssä lähes kaikissa vastauksissa vastaajat tuovat esille, että projekti on onnistunut luomaan matalan kynnyksen toimintaa ja näin ollen edistänyt ennaltaehkäisevää toimintaa oman työnsä kautta. Tähän viittaavia vastauksia parhaiten kuvasi seuraavat kuvaukset.

Projekti on luonut matalan kynnyksen osallistumismahdollisuuksia.
 ...läpileikkaavana on ollut "matalan kynnyksen" – periaate.
 Projekti madaltanut kynnystä hakeutua avun piiriin.

Projektin on katsottu onnistuneen erinomaisesti nostamaan esiin miehenä olemisen haasteita ja mahdollisuuksia. Projekti on edistänyt myös tietoutta siitä, että apua on tarvittaessa saatavilla. Tätä kuvataan sillä, että ongelmien myöntämisestä ja avun hakemisesta on tehty ”normaalia”. Eräs vastaajista on pitänyt lehdistössä ym. esiintymistä positiivisena asiana, joka on luonut positiivista julkisuuskuvaa miesasiasta. Toisaalta yhdessä vastauksessa vastaajan mielestä viestinnällinen kokonaisvaikuttavuus olisi voinut olla suurempi maakunnan alueella.

Vastauksista käy ilmi, että ennaltaehkäisevää työtä on tehty laajalla sektorilla ja yhteistyössä verkoston kanssa. Projektin toiminta on katsottu olevan tarkoituksenmukaista. Projektin on myös katsottu sellaisenaan vaikuttavan ennaltaehkäisevästi perheiden ongelmiin ja niiden kärjistymisalttiuteen. Lisäksi tuodaan esille, että projekti itsessään on kohdennettu ennaltaehkäisevän toiminnan kannalta riittävän suppeasti, mikä on sen selkeä vahvuus.

Erään yhteistyötahon vastauksessa tuotiin esiin erityisesti projektin työntekijöiden aktiivisuus verkostoitumisen osalta, joka edesauttaa ennaltaehkäisyä omalta osaltaan. Heidän mukaansa projekti on ohjannut aktiivisesti asiakkaitaan vastaajan omaan toimintaan ja he ovat toimineet verkostoyhteistyössä vastaajan kanssa. Yhden toimijan mukaan projektin laajan ryhmätoiminnan katsottiin olevan hyvää ja se nähtiin olevan ennaltaehkäisevää toimintaa. Toisaalta myönteisten vastausten keskellä tuli esille myös näkemys, ettei vastaaja tiennyt, mitä ennaltaehkäisevätyö käytännötasolla on projektissa ja ettei se näy heidän työssään.

Neliportaisella asteikolla kaksi vastaajista arvioi projektin onnistuneen kohtalaisesti, yhdeksän vastaajista hyvin ja yksi vastaajista arvioi sen onnistuneen erinomaisesti.

Kehitettävien asioiden kohdalla esille nousi useassa vastauksessa erityisesti julkisuuden, sekä tiedotuksen parantaminen. Tiedotusta tulisi kohdentaa niin kansalaisille, kuin erikseen ammattitoimijoille. Nettisivujen päivitykseen kaivattiin aktiivisuutta. Lisää kehittävää yhteistyötä kaivattiin myös vahvistamaan jo olemassa olevaa rintamaa erityisesti nuorten parissa. Kehitettävää nähtiin lisäksi toiminnan vakiinnuttamisessa, aloitetun työn vahvistamisessa, jatkuvuudessa ja toimintamallin juurruttamisessa. Tämä nähtiin toisaalta myös projektityön haasteena. Pysyvän rahoituksen saaminen toisi pitemmällä tähtäimellä tunnettavuutta ja se saisi hyvää mainetta miesten keskuudessa.

Työntekijöiden ryhmäohjaajakoulutukseen toivottiin panostusta ja avoimien ryhmien rinnalle tulisi järjestää myös suljettuja ryhmiä. Tärkeänä pidettiin myös osallisuuden kehittämistä, vastuullisen isyyden tukemista ja päihitteettömän arjen edistämistä. Vertaisryhmätoimintaan, toiminnallisiin työmuotoihin ja erilaisiin tapahtumiin toivottiin vielä enemmän painotusta. Kohderyhmän tavoittamisessa ja motivoimisessa nähtiin haasteita. Lisäksi kaivattiin tukihenkilötoimintaa yli organisaatorajojen.

Eräässä vastauksessa haluttiin nostaa vielä esille, että projekti on tehnyt rohkeaa ja ennakkoluulotonta työtä ja että on vaikea sanoa mitä pitäisi tehdä toisin.

9.2 Miten projekti on onnistunut palveluohjauksessa, mitä kehitettävää?

Palveluohjauksen toimivuudesta kysyttäessä tuli esille, että osalla yhteistyötoimijoista ei ole kontaktipintaa tehtävään palveluohjaukseen Mieskeskus- projektin tiimoilta. Usean toimijan vastauksien kohdalla tuli kuitenkin esille projektin onnistuminen asiassa hyvin tai erittäin hyvin. Osalla yhteistyötahoja on ollut selkeitä asiakastilanteita, joissa on havaittu asian toimivuus. Perusteluina hyvin toimineesta palveluohjauksesta he toivat esille seuraavia seikkoja.

Kokemuksemme mukaan hyvin ainakin niiden Mieskeskuksen asiakkaiden kohdalla, joissa työmuotomme on tullut ajankohtaiseksi.

Projekti on onnistunut selkiyttämään palveluviidakkoa ja eri toimijoiden roolia siinä.

Palveluohjauksen onnistumisessa korostuu projektin erinomainen verkostoituminen ja työskentely laajasti eri sidosryhmien kanssa.

Yksi vastaaja toi esille, että heidän näkökulmasta Mieskeskus- projektin asiakkaana olevien kohdalla palveluohjaus on toiminut varmasti hyvin, mutta toiminta on heidän näkökulmastaan kuitenkin varsin pientä palveluverkoston kokonaisuuteen nähden. Vastauksissa tuodaan esille myös se, että palvelun tunnettavuuden lisääntyessä tämä osa-alue tulee toimimaan vielä paremmin. Näkyvyyden ja markkinoinnin merkitystä korostetaan yhdessä vastauksessa helpottamaan myös tämän osa-alueen toimintaa.

Edellä olevien asioiden lisäksi oli havaittu, että palveluohjauksen kohdalla projektin sisällöllistä toimintaa on kehitetty asiakasryhmälle sopivaksi tai luotu kokonaan omaa toimintaa. Eräissä vastauksessa nostetaan esille kriittisesti palveluohjauksen käytäntöön vaikuttavia asioita ja pohditaan nähdäänkö projektin palveluohjauksellisessa toiminnassa asioita riittävän laajasti. Asiaa tuotiin esiin kiteytettynä seuraavasti.

Projekti voisi kiinnittää huomiota siihen, että ei ole olemassa yhtä ainoaa auttamismuotoa ..., vaan joillekin voi toimia jokin palvelu ja toisille toinen.

Neliportaisella asteikolla yksi vastaajista arvioi projektin onnistuneen kohtalaisesti, kuusi vastaajista hyvin ja kolme vastaajista arvioi, että erinomaisesti.

Palveluohjauksen kehittämiseen nähtiin useita tarpeita. Eräissä vastauksessa haastetaan toimimaan enemmän yhteistyössä ja konsultaatiotoiminnan kehittämisessä suhteessa asiakkaan oikean palvelun löytämiseksi. Vastauksessa esitetään myös palveluohjauksen tarkoituksenmukaisuuden kannalta tärkeä kysymys:

Kartoitatteko aluksi kaikki asiakkaan yhteistyösuhteet, ettei päällekkäisyyksiä?

Verkostoitumisen ja miesasian esilläpitämisen sekä median roolia markkinoinnin ja tiedotuksen kannalta haluttiin nostaa esille suhteessa palveluohjaukseen. Myös alueelliseen kehittämiseen tulisi käyttää voimavaroja.

Muistetaan myös jatkossa verkostoitumisen ja miesnäkökulman esillä pitämisen tärkeys. Nettisivujen kehittäminen myös tästä näkökulmasta. Projektin tavoitteiden laajentaminen alueellisesti kattavammaksi.

Projekti saa kehittämiskohteiden rinnalla positiivista kannustusta. Useissa vastauksissa tuodaan esille, että vastaajien käsitysten mukaan palveluohjaus toimii niin hyvin, kuin olemassa olevassa palvelujärjestelmässä se on mahdollista. Projektia kannustetaan jatkamaan hyvin alkanutta työtä ja muistutetaan vielä verkostoitumisen ja miesnäkökulman esilläpidon tärkeydestä. Projektin palveluohjaus on osaltaan vaikuttanut erään toimijan asiakaskunnan miesten osuuteen. Eräs vastaajista kommentoi projektia kokonaisuutena ja suhteuttaa tehtävää työtä käytettävissä oleviin resursseihin seuraavasti.

Projekti oli aikaansa edellä... Idea hyvä ja niillä resursseilla tehtiin mitä oli mahdollista.

9.3 Miten projekti on onnistunut jälkihoitoa tukevassa työssä, mitä kehitettävää?

Jälkihoitoa tukevasta työstä kysyttäessä vastausten määrä oli varsin vähäinen verrattuna muiden kysymysten vastauksiin. Useat vastanneista toteavat, etteivät omaa näkökulmaa jälkihoitoa tukevasta työstä Mieskeskuksen kohdalla. Sanallisissa vastauksissa tuodaan esille kuitenkin se, että vastaajan kokemuksen mukaan projekti on onnistunut toimimaan ammatillisesti ja vastuullisesti tällä osa-alueella. Erään vastauksen kohdalla todettiin olevan erittäin tärkeää, että miehille suunnattua toimintaa löytyy kaupungista, mutta ei osaa yksilöidä vastausta varsinaisesti liittyen kysymykseen. Yksi vastaajataho kertoo ohjanneensa asiakkaita Mieskeskukseen, mutta tämän jälkeistä yhteistyötä ei ole ollut, kun taas yhdessä vastauksessa tuodaan esille heidän näkemys, jonka mukaan myös tätä toimintaa on vallinnut asiakasta kunnioittava ja arvostava työote.

Neliportaisella asteikolla kaksi vastaajista arvioi projektin onnistuneen kohtalaisesti, seitsemän vastaajista hyvin ja yksi vastaajista koki projektin onnistuneen erinomaisesti.

Jälkihoitoa tukevan työn kehittämiseen liittyvissä vastauksissa esille nousivat kaipaus ja tarve neuvotteluille ja konsultaatiolle, ennen asiakkaan lähettämistä eteenpäin. Eräässä vastauksessa tuodaan esille se, että oman näkemyksensä mukaan jälkihoitoa tukeva työ ei

ole projektin kannalta hänelle oleellinen prioriteetti, vaan sen edelle menevät ennaltaehkäisevä ja palveluohjauksellinen toiminta. Useat tahot tyytyvät vastauksessaan toteamaan, ettei jälkihoitoa tukeva toiminta Mieskeskus- projektissa tule esille heidän työssään.

9.4 Muita näkemyksiä ja kommentteja projektista

Muita näkemyksiä ja kommentteja annettiin määrällisesti melko paljon. Suurin osa kommentteista oli projektia ja sen työntekijöitä positiivisesti arvioivia ja kannustavia. Projektin suunnittelu ja ohjaus sai kiitosta. Erityisesti esiin nousi työntekijöiden aktiivisuus ja yhteistyökyvyt, joilla projektille on luotu hyvät edellytykset. Projektia kiitettiin sen ennakkoluulottomasta työstä, sekä miesnäkökulman esiin nostamisesta tavalla, joka on avannut silmiä.

Toiminnan tärkeyttä korostetaan myös useassa vastauksessa. Miesnäkökulman esille nosto on koettu erittäin tärkeäksi. Myös verkostossa toimiminen jatkossakin nähdään oleellisena asiana.

Toiminta on tullut todella hyvää ja tarpeellista. On tärkeää, että miesten "pahoinvointi" on huomioitu. On ollut myös hyvä, että miehet ovat työskennelleet miesten kanssa.

Hyvä ja tärkeä lisä alueen palvelujen tarjontaan ja erityisesti miehiin kohdistuva.

Mieskeskuksella on meidän näkökulmasta oma tärkeä paikkansa paikallisessa auttamisen verkostossa myös jatkossa.

Projektin ainutlaatuisuutta haluttiin korostaa yhden vastaajan kautta tuomalla esille, että Mieskeskus- toiminta on tavoittanut heidän mielestään juuri niitä miesasiakkaita, joilla on liian suuri kynnys ottaa yhteyttä suoraan heidän palveluihinsa. Mieskeskuksen toimijat ovat tukeneet ja auttaneet heitä ottamaan yhteyttä heihin ja edesauttaneet tuen saamisessa.

Eräässä vastauksessa todetaan projektin onnistumiseen vaikuttavina tekijöinä olevan avainhenkilöiden mutkattomuuden ja avoimuuden. Mieskeskus- projektin tausta organisaation Kokkolan ensi- ja turvakodin hyvin toimivat suhteet ja verkostot niin

paikallisella kuin valtakunnallisella tasolla ovat olleet tärkeitä. Joissakin vastauksissa jatkoon kannalta tärkeänä korostetaan edelleen toiminnan priorisointia sekä myös tiedotusta.

Tärkeintä nyt miettiä mihin priorisointi jatkossa.
Tiedotus on tärkeää.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Mieskeskus- projekti koetaan yhteistyötahojen näkökulmasta oleellisena ennaltaehkäisevänä ja matalankynnyksen toimijana alueen palvelujärjestelmässä. Yhteistyötahojen mukaan miestyön näkökulman esillä pitämisessä ja ennaltaehkäisevässä työssä se on Raha- automaattiyhdistykselle osoitetun hankehakemuksen projektiselosteen (2011) tavoitteiden mukaisesti onnistunut hyvin. Osalla yhteistyötahoista on hyviä kokemuksia suhteessa yhteistyöhön ja tiedottamiseen. Projektin palveluohjauksellinen toiminta nähdään myös tarkoituksen mukaiseksi ja onnistuneeksi osa- alueeksi, jossa on kyetty selventämään palveluviidakkoa asiakkaille ja ohjaamaan heitä oikeanlaisen palvelun pariin, aivan kuten Suominen ja Tuominen (2007, 22) kuvaavat palveluohjauksen tarkoitusta. Jälkihoidollisen toiminnan käytäntöjä ei tunneta hyvin ja sitä ei mielletä projektin keskeisemmäksi osa- alueeksi.

Projektin toiminnan kehittämistarpeista yhteistyötahot tuovat esille jokaisen osa- alueen kohdalla tiedottamisen niin kansalaisille kuin erityisesti yhteistyöverkostolle. Yhteistyöverkoston kehittäminen eri osa- alueilla koetaan keskeiseksi kehittämisen haasteeksi. Sisältöinä kehittämisessä ovat yhteisten periaatteiden luominen palveluohjauksessa, toiminnan laajentaminen maakunnan osalta, erilaisten ryhmätoimintojen järjestäminen, sekä työntekijöiden kouluttautuminen ryhmätoiminnan vetämisessä. Jatkossa tärkein kehittämisen kohde yhteistyöverkoston kannalta on hyvän verkostotoiminnan lisäksi toiminnan priorisointi ydinasioiden ympärille. Mykrä & Varjonen (2013, 28) tuovat esille, kuinka tärkeää on tehdä ja toteuttaa hyvää ja laadukasta yhteistyötä verkoston kesken. Yhteistyö ei ole vain pelkkä hyve, vaan suorastaan välttämättömyys hyvinvointiyhteiskunnan suotuisalle kehitykselle. (Mykrä & Varjonen 2013, 28.)

10.1 Missä projekti on onnistunut?

Yhteistyötahojen ja kontaktien mukaan Mieskeskus- projekti on onnistunut ylläpitämään miestyön näkökulmaa esillä hyvin. Vastauksista on nähtävissä, että ennaltaehkäisevä työ ja

matalankynnyksen periaate on ollut vahvinta osa- aluetta projektin sisällössä. Hankehakemuksen projektiselosteen (2011) keskeisimpiä tavoitteita ja tarkoituksia olivat nimenomaan matalankynnyksen palvelujen ja ennaltaehkäisevän toiminnan kehittäminen. Mieskeskus- projekti esittäytyy omissa informaatioissaan juuri tällaisena toimijana miestyön kentällä (Mieskeskus 2014). Mieskeskus- projektin toiminta ennaltaehkäisevässä työssä on nähty matalankynnyksen toimintana, jonka ennaltaehkäisevät toimintamallit on havaittu myös yhteistyötahojen näkökulmasta. Käytännön työ erilaisten vertaisryhmien ja muiden tapaamisten kautta ovat luoneet hyvää ennaltaehkäisevää otetta. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus (2008) tuo esille, kuinka oleellista toimintaa ennaltaehkäisyyn kannalta ovat erilaiset vertais- ja keskusteluryhmät. Salonen ja Säävälä (2006, 153) toteavat myös, että ennaltaehkäisevän toiminnan keskeisempiä työmuotoja ovat asian esillä pidon ja tiedotuksen lisäksi yksilö-, ryhmä- sekä pari- ja perhetyöskentely. Siukola (2014, 70) nostaa puolestaan esille erityisesti ryhmätoimintojen tärkeyden ennaltaehkäisevässä toiminnassa. Kriisikeskus Mobilen toiminnasta tehdyn tutkimuksen mukaan juuri vertaistuki ja tarjotut palvelut olivat olleet asiakkaille tärkeimpiä avunsaannin muotoja (Kivinen & Valonen 2007). Jussi- työn arviointitutkimuksen tuloksissa havaittiin, että ennaltaehkäisevä toiminta helpottaa avunsaannin järjestelmään pääsyä, mikä on tärkeä tulos suhteessa Mieskeskuksen toimintaan matalankynnyksen toimijana (Törmä & Tuokkola 2010). Mieskeskus- projektin toiminnoissa on löydettävissä kaikkia näitä toimintamalleja käytännön työssä (Mieskeskus 2014).

Osa vastaajista koki, että projekti on kyennyt rakentamaan laadukasta verkostoitumista miestyön ennaltaehkäisevässä toiminnassa, mutta asiaa voidaan pitää vastauksien perusteella myös hyvin kaksijakoisena. Huomionarvoista ennaltaehkäisevän toiminnan vastauksien kohdalla on yksittäinen vastaus, joka näkee tärkeäksi asiaksi toiminnan kehittymisen pysyväksi ainakin toimintatapojen juurruttamisen kohdalla. Projektiselosteessa (2011) yhdeksi tavoitteeksi on kirjattu juuri toimintamallien luominen ja juurruttaminen miestyöverkoston työskentelyyn. Toiminnalla voidaan siis katsoa jo olleen vaikuttavuutta yleiseen miestyönverkostoon.

Mieskeskus- projektin palveluohjauksellisessa toiminnassa projekti on kyennyt osaltaan avartamaan omille asiakkailleen monimuotoisen ja mutkikkaan palvelujärjestelmän viidakkoa ja selkiyttänyt heille palvelujärjestelmää. Suominen & Tuominen (2007, 22) kuvaavat palveluohjaajan yhdeksi tärkeimmäksi rooliksi kahden erilaisen maailman

yhdistämisen, jossa asiakkaan tarpeet ja oikeanlaiset palvelut löytävät toisensa keskeltä tiivistä palvelujärjestelmää. Mieskeskuksen harjoittama palveluohjaus koetaan osaltaan tärkeänä yksilöasiakkaan oikeanlaisen avun saannin kannalta. Tärkeäksi koetaan myös palveluiden päällekkäisyyksien kartoittaminen ja niiden kitkeminen pois. Ala- Nikkola ja Valokivi (1997, 21) sekä Hänninen (2007, 35) toteavat näiden olevan keskeisimpiä tavoitteita palveluohjauksessa. Mieskeskuksen toimiessa ennaltaehkäisevän ja matalankynnyksen toimintakentällä, sen palveluohjauksellinen toiminta nähdään tärkeänä osana ennaltaehkäisevää työtä. Hänninen (2007, 12) kuvaakin palveluohjausta myös merkittävänä ennaltaehkäisevänä toimintamuotona, mikäli sitä harjoitetaan varhaisessa vaiheessa ennen asioiden kriisiytymistä. Palveluohjauksen näkökulmasta yhteistyötahot kokevat siis projektin toiminnan onnistuneen pääosin hyvin. Asiassa kiinnitettiin huomiota projektin lyhyeen toiminta- aikaan, suhteellisen pieniin resursseihin sekä hajanaiseen palvelujärjestelmään.

Yhteistyötahojen osalta, joilla on käytännön tietoutta ja kokemuksia Mieskeskuksen ennaltaehkäisevän toiminnan käytänteistä ja palveluohjauksellisen toiminnan onnistumisista, voidaan nähdä omaavan positiivisen kuvan projektin toiminnasta ja sen vaikutuksista. Kyseiset tahot kokevat myös yleisen yhteistyön luonteen ja tiedotuksen hyväksi Mieskeskuksen kanssa. Suominen & Tuominen (2007, 21) kirjoittavatkin, että palveluohjauksen onnistunut prosessi luo osaltaan aina hyvää yhteistyötä toimijoiden välille asiakkaan parhaaksi. Tämä on selkeästi havaittavissa useiden vastaajien kohdalla.

Yhteistyötahot näkevät jälkihoitoa tukevan toiminnan kolmesta osa- alueesta prioriteeteissa vähäisimpänä. Tämä ilmenee siitä, että jälkihoitoa tukevaa toimintaa ei juurikaan tunneta, eikä mielletä mitä se käytännössä Mieskeskuksessa on. Ennaltaehkäisevän ja palveluohjauksellisen toiminnan vahvempi rooli ja näkyvyys käytännön tasolla suoraan yhteistyötahoille vaikuttavat selkeästi asiaan. Projektin vahvat painotukset omissa lähtökohtaisissa tavoitteissaan matalankynnyksen toiminnan ja ennaltaehkäisevän työn, sekä palveluohjauksellisen otteen kohdalla ovat varmasti vaikuttaneet osaltaan tähän (Projektiseloste 2011).

Tutkimuksen antaman mielikuvan mukaan projekti on toimijoiden mukaan onnistunut, kun se löytää matalankynnyksen toiminnan kautta avuntarpeessa olevat kansalaiset. Tämän

lisäksi tärkeänä nähdään, että Mieskeskus tarvittaessa harjoittaa palveluohjauksellista työtettä ohjaten heidät yksilön tarpeiden mukaisesti eteenpäin.

Kiitosta saavat osakseen projektin työntekijät, joilla on ollut aktiivinen rooli verkoston keskellä. Flinck (2006, 123) tuo esille, kuinka tärkeää on jokaisen toimijan kohdalla pyrkiä tiivistämään laaja- alaista yhteistyötä. Mieskeskuksen vahva taustaorganisaatio Ensi- ja turvakoti ry valtakunnallisine yläorganisaatioineen nähtiin projektille eduksi ja hyvänä mahdollistajana verkoston luomisessa. Projektiselosteen (2011) mukaan toiminnan oleellinen tavoite oli luoda verkostoa miestyön äärelle. Muissa näkökulmissa tärkeäksi osa-alueeksi nousi toiminnan priorisointi jatkossa edelleen ydinalueisiin sekä tiedottamiseen. Riski (2009, 48, 51) tuokin esille, kuinka tärkeänä valtiohallinto pitää erityisesti kaiken tasoista tiedottamista ennaltaehkäisevässä työssä.

10.2 Mitä kehitettävää projektilla on?

Suurimmaksi kehittämisen kohteeksi kaikkien osa- alueiden kohdalta muodostui tiedottaminen. Vaikka osa yhteistyötahoista näki yhteistyön ja tiedottamisen laadukkaana toimintana, niin osa vastaajista kokee, että erityisesti tiedotus on ontunut ja siinä olisi parantamisen varaa. Tiedottamisen näkökulmasta katsottuna ennaltaehkäisevässä toiminnassa nähdään kehittämisen varaa niin kansalaisia kuin myös ammattilaisille suunnatun informaation osalta. Tiedottamisessa tulisi huomioida myös Internet- sivustojen tiiviimpi päivittäminen. Projektiselosteessa toiminnan keskeisimpiä tavoitteita ovat verkoston luominen ja tiedotus suhteessa kansalaisiin ja verkostoon (Projektiseloste 2011). Tiedotus suhteessa kansalaisiin on tärkeää. Jussi- työn arviointitutkimuksessa nostetaan projektin yhdeksi yhteiskunnalliseksi vaikuttavuudeksi Mieskeskuksellekin tärkeän lähisuhdeväkivallan ja sen hoito- ja tukimahdollisuuksien tunnetuksi tekeminen. (Törmä & Tuokkola 2010.) Verkostotyössä ilmenevät haasteet tiedotuksen osalta eivät ole poikkeuksellisia. Yhteistoiminta ja tiedonsiirron haasteet ovat moninaiset käytännön verkostoyhteistyössä. Pitkäjänteisellä työllä haasteet ovat kuitenkin voitettavissa. (Järvensivu ym. 2010, 3, 44.) Jokaisella osapuolella on vastuu yhteistyön toimivuudesta ja tiedon kulusta. Luottamuksen vahvistuminen ja jalostuminen toiminnan keskellä avaavat tätä haastetta oikeaan suuntaan. (Mykrä & Varjonen 2013, 24 -25.)

Hyvien kokemusten lisäksi kaivataan kuitenkin myös lisää tiedotusta ja informaatiota suhteessa hankkeen palveluohjaukselliseen toimintaan. Keskustelevuus käytännön periaatteista ja yhteisistä pelisäännöistä toimintakentän ja projektin välille nähdään tärkeänä kehittämisen kohteena. Myös toiminnan laajentuminen käytännössä maakunnan tasolle nousee esille. Tämä kertoo siitä, että verkostoitumisessa ja tiedottamisessa on jonkin verran kehittämisen varaa, vaikka osittain se koetaankin hyväksi. Seikkula & Arnkil (2009, 13) tuovat esille verkoston selkeyden, sekä keskinäisen tuntemisen merkityksen suhteessa asiakkaan kokemukseen omien asioiden hoidon ja tuen toimivuudesta. Suomisen (2002, 8, 16- 17) mukaan palveluohjausta harjoittavan taholla tulee olla riittävän etäinen suhde palveluntuottajiin ja viranomaisiin harjoittaen kuitenkin hyvää yhteistyötä, jolloin asiakkaat hyötyvät siitä parhaiten. Tämän johdosta yhteistyöhön ja verkostoitumisen oikeanlaiseen suhteeseen tulisi kiinnittää huomiota, jotta asiakas hyötyisi parhaalla mahdollisella tavalla. Keskustelevuuden lisääminen verkoston sisällä edistää yhteistä toimintaa, sillä Siltasen ja Kolehmaisien (2011, 18) mukaan yhteistyön laatu verkoston sisällä paranee, mikäli eri osapuolet kokevat sen olevan heille arvokasta ja merkityksellistä. Hyvän käytännön esimerkin laaja- alaisen ja laadukkaan yhteistyön merkityksestä kaikkeen verkostotoimintaan on Lahti- projekti. Sen rohkaisevat tulokset johtuivat osaltaan laaja- alaisen yhteistyön onnistumisesta. (Holmila 1997, 227- 228.)

Tärkeänä osa- alueena ennaltaehkäisevässä toiminnassa nähtiin ryhmätoimintojen kehittäminen. Huomiota tulisi kiinnittää erilaisiin ryhmiin, sekä erityisesti ohjaajien kouluttautumiseen ryhmäohjaajina. Siukola (2014, 69- 70) nostaa myös koulutuksen merkityksen esille ryhmätoimintojen vetäjien kohdalla. Flinck (2006, 126) nostaa vastaavasti omassa väitösteoksessaan esille yhteisöllisten toimintamallien kehittämisen tärkeyttä ennaltaehkäisevässä työssä.

Jatkuvaa verkostoitumista ja tiedottamisen parantamista voidaan pitää erittäin tarpeellisena. Viisi yhteistyötahojen edustajaa ei kokenut omaavansa riittävän hyvää tietoutta projektin käytännön toiminnoista tutkimuksessa kysytyjen osa- alueiden kohdalta. Myös jälkihoidollisen toiminnan tuntemattomuuden johdosta, esille nousee vahva tarve kyseisen osa- alueen auki kuvaamiseen yhteistyötahoille.

10.3 Kehitysidea

Projektin yhtenä kehittämistarpeena esille nousi selkeästi tiedottamisen kehittäminen. Tämä nousee esiin erityisesti jälkihoitoa tukevan toiminnan kohdalla. Mikäli projekti haluaa nostaa yhteistyöverkostolleen vahvemmin esiin jälkihoitoa tukevan toiminnan, tulisi sen kehittyä tällä osa- alueella ensisijaisesti tiedotuksen kautta. Haasteena näemme, että jokainen toimija keskittyy vahvasti omien asiakkaiden tukemiseen, pyrkien viemään asiakastoiminnan eteenpäin omilla mekanismeillaan. Tämän vuoksi yhteistyön tiivistäminen ja tiedotuksen lisääminen on mielestämme avainasemassa, jos halutaan saada jälkihoitoa tukeva toiminta paremmin yhteistyötahojen tietoisuuteen tärkeänä osana projektin toimintaa. Käytännön tasolla tiedotus voisi kohdentua avaamaan auki projektin näkemyksiä siitä, kuinka projektin eri toimintamuodot tukevat jälkihoidollista työtä.

11 POHDINTA

Toteutetun opinnäytetyön tehtäväksi annon ja päämäärien selkeyden johdosta koimme työn mielekkäänä ja monessa mielessä helposti lähestyttävänä. Toimeksiantajan selkeä aikataulutarve saada tutkimustulokset projektin jatkohakemuksen tueksi siivitti työtämme vauhdilla eteenpäin. Mielestämme tutkimuskysymysten selkeys auttoi työssämme pidättäytymään riittävän suppeassa asiakokonaisuudessa, vaikka työssä olisi ollut monenlaisia laajenemismahdollisuuksia. Koemme miestyön ja erityisesti Mieskeskuksen toiminnan tärkeäksi. Tämä motivoi meitä toteuttamaan tutkimusta laadukkaasti, jotta siitä olisi mahdollisimman suuri hyöty toimeksiantajallemme.

Tutkimusprosessiin lähteminen parityöskentelynä toi matkaan paljon lisäarvoa sekä myös haasteita. Haasteisiin liittyi yhteisen kielen ja asioiden samankaltainen ymmärtäminen, jonka johdosta kävimme koko prosessin aikana varsin paljon keskusteluja eri sisällöistä ja asioiden merkityksistä. Haasteena oli myös ajoittain kokonaisuuden hallinta sekä yhteiselle tekstille sokeutuminen. Parityöskentelynä toteutettavan työn alkuvaiheissa olisi hyvä luoda runko ehkä vielä tarkemmin työn sisällölle. Vahvuutenamme oli avoin keskustelu ja toistemme kuunteleminen sekä tahto tehdä kompromisseja. Lisäarvoksi koimme yhteistyön tuomat mahdollisuudet katsoa asioita monipuolisemmin, keskustella ja arvioida asioita yhdessä sekä toiseen tukeutumisen tilanteissa, jossa toinen koki asioiden etenemisen haastavaksi. Parityöskentelymme vahvuutena oli hyvä työnjako ja molempien osapuolien vahva sitoutuminen tutkimuksen toteuttamiseen. Tämä edesauttoi työmme nopeaa etenemistä.

Työssä käytettävien metodien ja mallien käytön osalta olemme suurimmalta osalta tyytyväisiä. Jälkeenpäin olemme tulleet siihen johtopäätökseen, että neliportaisen asteikon käyttö ei tuonut varsinaisesti selkeää lisäinformaatiota tutkimukseen. Neliportaisen asteikon kautta saadut vastaukset olivat kuitenkin linjassa sanallisten vastausten kanssa. Asteikon vastaukset tukivat näin sanallisia vastauksia ja lisäsi osaltaan tutkimuksen luotettavuutta.

Alkuvaiheen tutkimuskysymysten asetteluun ja pohdintaan voisi varata aikaa hieman enemmän. Toisaalta alkuvaiheen varsin tiukka aikataulu vaikutti nopeaan toimintaan

oleellisesti. Tavoiteaikataulun asettaminen vastausten saamiseksi on tärkeää ja tähän kiinnitimme huomiota varaamalla lisäaikaa vastausten saamiseksi. Tutkimukseen saatujen vastausten määrään olemme tyytyväisiä ja mielestämme se täyttää kriteerit riittävästä otannasta. Viiden tutkimukseen osallistuvan ilmaisu siitä, että he eivät kykene vastaamaan kyselyyn sai meidät kuitenkin pohtimaan asiaa kysymystemme kannalta kriittisesti. Oliko kysymysasettelu liian supistettu, vai olisiko kysely pitänyt suorittaa huomattavasti laajemmilla kysymysmäärillä, jolloin asiakokonaisuudet olisivat olleet pienempiä. Kyselyn toteuttaminen haastattelemalla, olisi voinut vaikuttaa osaltaan myös vastausprosentin nousuun. Näitä asioita pohtisimme varmasti uudesta näkökulmasta, mikäli tekisimme tutkimuksen uudelleen. Toisaalta kyseisten yhteistyötahojen kanssa keskustelujen pohjalta saadun käsityksemme mukaan tämä ei välttämättä olisi auttanut asiassa, sillä heillä ei tuntunut olevan kovin tarkkaa tietoa toiminnan sisällöistä. Vastausten pääsisältöjen uskomme olevan kuitenkin samansuuntaisia toteuttamamme käytännön kautta, kuin muiden menetelmien kautta toteutettuna.

Olemme kokeneet opinnäytetyön tekemisen edistävän omaa ammatillista kasvua ja kehittymistä monien osa- alueiden kohdalla. Tutkimuksen tekeminen on ollut prosessi, jonka aikana olemme oppineet paljon itse tutkimuksen tekemisestä. Prosessi on kehittänyt meissä tutkivaa ja kehittäväää työtettä, joka on oleellisen tärkeä asia sosiaalialan arjen toiminnassa. Opinnäytetyön tekeminen Mieskeskus- projektille on vahvistanut ammatillista käsitystämme miestyön haasteellisuudesta ja ennaltaehkäisevän toiminnan merkityksestä lähisuuhdeväkivallan ja päihdetyön osalta. Työn aikana olemme kehittyneet ammatillisesti näkemään projekti- toiminnan hedelmällisiä sekä haasteellisia ulottuvuuksia. Tutkimuksen kautta olemme kiinnittäneet huomiota erityisesti laadukkaan ja toimivan yhteistyön haasteisiin verkostojen sisällä. Tämä osa- alue näyttää tarvitsevan kehittämistä jokaisen laaja- alaisen toiminnan parissa ja haastaa meitä kehittymään siinä ennen kaikkea itse sosiaalialan toimijoina. Moniammatillista yhteistyötä tehdessä on tärkeää, että yhteistyöverkosto tietää toistensa ydinosualueet. Tämä mahdollistaa sen, että jokaisen toiminnot edistävät kokonaisuutta, eikä tehdä päällekkäistä työtä. Olemme oppineet paljon palveluohjauksellisesta toiminnasta tutustuessamme projektin toimintaan sekä aiheeseen liittyvään teoriaan. Koemme työparina, että kokonaisuutena opinnäytetyömme on laajentanut näkökulmiamme sosiaalialasta monitahoisena- ja tasoisena toimintakenttänä.

Tutkimuksen toteuttamisessa olemme pyrkineet seuraamaan opinnäytetyön ohjeistusta ja opintojemme aikana saatua teoria opetusta tutkimuksen toteuttamisesta. Olemme pyrkineet katsomaan tutkittavaa asiaa riittävän etäisesti luomatta ennakkokäsityksiä ja ennenaikaisia johtopäätöksiä, jotta tulokset ja johtopäätökset olisivat vastausten mukaisia. Tutkimusprosessin aikana arvioimme aktiivisesti tutkimuksen toteuttamisen suuntaviivoja ja pyrimme tarkastelemaan niitä ja reagoimaan, mikäli olimme poistumassa ydin osa-alueilta suhteessa tutkimukseemme.

Käyttämämme lähdemateriaali on mielestämme luotettavaa ja sitä on käytetty työssämme riittävän monipuolisesti ja laajasti. Pyrimme hyödyntämään pääosin kirjallisuuslähteitä, joita tuimme tarvittaessa verkkojulkaisuilla. Keskustelimme lähdeviittausten käytänteistä ja sovimme yhteiset linjat plagioinnin välttämiseksi. Lähdelainauksia tehdessämme pyrimme hakemaan alkuperäisiä lainauksia. Miestyön saralla tehtäviä tutkimuksia ja toteutettuja hankkeita on Suomessa toteutettu löydettyjen materiaalien mukaan vielä melko vähän. Tätä vasten ajateltuna työmme tarjoaa jälleen yhden hyvän näkemyksen miestyön tarpeellisuudesta ja sen oikeutuksesta olemassa ololleen sosiaalialan palvelujärjestelmän keskellä.

Tehtävänäimme oli saada aikaan koonti yhteistyötahojen näkemyksistä ja kokemuksista Raha- automaattiyhdistykselle osoitettavaan projektin jatkokauden hakemukseen. Onnistuimme pysymään ennalta sovitussa aikataulussa ja palautimme tutkimustulokset ja johtopäätökset sovitulla aikataululla. Tutkimustulosten tarkastelun kautta voidaan todeta, että työ vastaa saatua tehtäväksiantoa. Saimme osaltamme olla tukemassa tärkeän työn jatkumista, sillä projekti sai jatkokauden vuoden 2016 loppuun asti.

Mielestämme tutkimus on jatkokauden hakemuksen lisäksi sellaisenaan hyödynnettävissä Mieskeskus- projektin omaan pohdintaan työn käytänteistä sekä kehittämistarpeista. Antamamme kehitysidea loi käsityksemme mukaan hyvän näkökulman jälkihoitoa tukevan toiminnan esille tuomisesta. Työelämänohjaajan mukaan he eivät olleet ajatelleet asiaa juuri esittämältämme kannalta. Mielestämme kehitysidea palvelee projektia yhteistyön näkökulmasta, luoden hyviä yhtymäkohtia suhteessa eri toimijoiden ja Mieskeskuksen tekemään yhteistyöhön.

LÄHTEET

Ala- Nikkola, M. & Valokivi, H. 1997. Yksilökohtainen palveluohjaus käytäntönä. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen raportteja. Helsinki: Stakes.

Ensi- ja turvakotienliitto. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/tyomuodot/miehenaja-isana/miesten-auttaminen-valtakunnalli/>. Luettu: 1.12.2014.

Ensi- ja turvakotienliitto. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/jasenyhdistykset/>. Luettu: 16.11.2014.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2014. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 10. painos. Tampere: Vastapaino.

Flinck, A. 2006. Parisuhdeväkivalta naisen ja miehen kokemana; rikottu lemменmarja. Acta Universitatis Tamperensis, 1455-1616; 1169. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Tampere: Tampere University Press.

Havio, M., Inkinen, M. & Partanen, A. (toim.) 2013. Päihdehoitotyö. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Holmila, M. (toim.) 1997. Yhteisö ja interventio; Alkoholihaittojen paikallinen ennaltaehkäisy. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tutkimuksia, 1236-0732; 73. Helsinki: Stakes.

Hurttu, O. 2002. Kuoleman aiheuttanut lähisuhdeväkivalta. Väitöskirja. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita, 1455-8289; 21. Espoo: Poliisiammattikorkeakoulu.

Hänninen, K. 2007. Palveluohjaus. Asiakaslähtöistä täsmäpalvelua vauvasta vaariin. Helsinki: Stakes.

Jouppi, J. 2014. Projektityöntekijän haastattelu 1.9.2014. Mieskeskus. Kokkola.

Järvensivu, T., Nykänen, K. & Rajala, R. 2010. Verkostojohtamisen opas: Verkostotyöskentely sosiaali- ja terveysalalla. Muutosvoimaa vanhustyön osaamiseen – hankkeen julkaisu. Aaltoyliopiston kauppakorkeakoulu. Pdf –tiedosto. Saatavissa: <http://verkostojohtaminen.fi/wp-content/uploads/2010/12/Verkostojohtamisen-opas-versio-1-0-30-12-2010.pdf>. Luettu: 30.1.2015.

Kanaoja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki, P. 2010. Sosiaalityön käsikirja. 2. painos. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Keinänen, E. & Säävälä, H. 2006. Yksilötyöskentely. Teoksessa Säävälä, H., Pohjoisvirta, R., Keinänen, E. ja Salonen, S. (toim.) Mies varikolle - Apua lähisuhdeväkivaltaan. Oulu: Oulun ensi- ja turvakoti ry.

Kokkolan Ensi- ja turvakoti ry. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://kokkolanensijaturvakoti.fi/>. Luettu: 16.11.2014.

Kokkolan Ensi- ja turvakoti ry. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://kokkolanensijaturvakoti.fi/yhdistys/historia/>. Luettu: 16.11.2014.

Kuusisto, K. 2009. Päihderiippuvuudesta toipumisen eri reitit. Teoksessa Tammi, T., Aalto, M. & Koski- Jännes, A. (toim.) Irti päihdeongelmista. Helsinki: Edita.

Latvala, E. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2003. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: sisällönanalyysi. Teoksessa Janhonen, S. & Nikkonen, M. (toim.) Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. 2., uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

Mieskeskus. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://www.mieskeskus.fi/toiminta/>. Luettu: 16.11.2014.

Mieserityinen väkivaltatyö. Kivinen, J. & Valonen, T. 2007. Pdf- dokumentti. Saatavissa: <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/17807/TMP.objres.453.pdf?sequence=2>. Luettu: 1.12.2014.

Miessakit ry. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://www.miessakit.fi/>. Luettu: 1.12.2014.

Möttönen, S. & Niemelä, J. 2005. Kunta ja kolmassektori, yhteistyön uudet muodot. Jyväskylä: PS-kustannus.

Mykrä, P. & Varjonen, E. 2013. Järjestöjen ja kuntien yhteistyö Raha- automaattiyhdistyksen näkökulmasta julkaisussa Järjestöt ja kunta hyvinvointia edistämässä, Näkökulmia järjestö-kuntayhteistyöhön. Pdf-dokumentti. Saatavissa: https://www.innokyla.fi/documents/147446/0/esko_kirja.pdf/ec28d192-5425-45bd-b287-eafe1275edde. Luettu: 27.1.2015.

Niemelä, S. 2009. Nuorten päihdeongelmien ehkäisy ja hoito. Teoksessa Tammi, T., Aalto, M. & Koski- Jännes, A. (toim.) Irti päihdeongelmista. Helsinki: Edita.

Nietola, V. 2011. Väkivaltatyö asiantuntijayhteistyönä. Lisensiaatin tutkimus. Turun yliopisto. Sosiaalitieteiden laitos. Yhteisösosiaalityön erikoisala. Diakonia- ammattikorkeakoulun julkaisuja. A, Tutkimuksia, 1455-9919 ; 30. Helsinki: Diakonia- ammattikorkeakoulu.

Nyqvist, L. 2001. Väkivaltainen parisuhde, asiakkuus ja muutos. Prosessiarviointi parisuhdeväkivallasta ja turvakotien selviytymistä tukevasta asiakastyöstä. Väitöskirja. Turun yliopisto. Sosiaalipolitiikan laitos. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto.

Projektiseloste 2011. Mieskeskus- projektin Raha- automaattiyhdistykselle osoitetun hankehakemuksen projektiseloste.

Päihdehuoltolaki 1986/41

Raittiustyöasetus 822/76

Raittiustyölaki 1982/ 828

RAY. Www- dokumentti. Saatavissa:

<http://avustukset.ray.fi/fi-fi/yleiskatsaus/2014/avustukset-toimialoittain>. Luettu: 23.9.2014.

Riski, T. 2009. Naisiin kohdistuva väkivalta- ja tasa- arvopoliittikka. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä, 1236-2115; 2009:50. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Salonen, H. & Säävälä, H. 2006. Ennaltaehkäisevä väkivaltatyö. Teoksessa Säävälä, H., Pohjoisvirta, R., Keinänen, E. ja Salonen, S. (toim.) Mies varikolle - Apua lähisuhdeväkivaltaan. Oulu: Oulun ensi- ja turvakoti ry.

Seikkula, J. & Arnkil, T. 2009. Dialoginen verkostotyö. 2.,uudistettu painos. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Seitamaa- Hakkarainen, P. 2000. Www- Dokumentti. Saatavissa:

http://www.academia.edu/589363/Kvalitatiivinen_sis%C3%A4ll%C3%B6n_analyysi. Luettu: 24.11.2014.

Seppelin, M. 2011. Sosiaali- ja terveysalan kansalaisjärjestöt sosiaali- ja terveysministeriön kumppaneina. Sosiaali- ja terveysministeriön järjestöpoliittiset linjaukset. Raportteja ja muistioita 2011:5. Pdf- dokumentti. Saatavissa:

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=3320152&name=DLFE-15563.pdf. Luettu: 28.1.2015.

Siltanen, K. & Kolehmainen, J. 2011 Intoa innovaatiotyöhön! Kirja analyttisen verkostotyön tueksi. Koheesio- ja kilpailukyky-ohjelman verkostojulkaisu 11/2011. Tampereen yliopisto.

Siukola, R. 2014. Miten puutun lähisuhdeväkivaltaan? Esimerkkinä päihde- ja mielenterveystyö. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen opas, 1798-0097 ; 34. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2010. Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2010:5. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2011. Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020. Sosiaali- ja terveyspolitiikan strategia. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2011:5. Pdf- dokumentti. Saatavissa:

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39503&name=DLFE-14357.pdf. Luettu: 28.1.2015.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2008. Tunnista, turvaa ja toimi. Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn suositukset. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2008:9. Pdf- dokumentti. Saatavissa:

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3513.pdf.
Luettu: 4.2.2015.

Stel, J. 1999. Ehkäisevän päihdetyön käsikirja. Jyväskylä: Gummerrus.

Suominen, S. 2002. Henkilökohtainen palveluohjaus; Case management mielenterveystyössä. Helsinki: Omaiset Mielenterveystyön tukena uudenmaan yhdistys ry.

Suominen, S. & Tuominen, M. 2007. Palveluohjaus: Portti itsenäiseen elämään. Helsinki: Picaset Oy.

Säävälä, H. & Laaksamo, E-M. 2006. Pari ja perhetyöskentely. Teoksessa Säävälä, H., Pohjoisvirta, R., Keinänen, E. ja Salonen, S. (toim.) Mies varikolle - Apua lähisuhdeväkivaltaan. Oulu: Oulun ensi- ja turvakoti ry.

Säävälä, H. & Nyqvist, L. 2006. Miestyö. Teoksessa Perhe- ja lähisuhdeväkivalta; Auttamisen käytäntöjä. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu, 0789-0583; 35. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2012. Päihdetilastollinen vuosikirja 2012; Alkoholi ja huumeet. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2015. Www- dokumentti. Saatavissa:
<http://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/alkoholiohjelma>.
Luettu: 26.1.2015.

Törmä, S. & Tuokkola, K. 2010. Jussi- työ; Miesten perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyön ulkoinen arviointi. Pdf -dokumentti. Saatavissa: <http://ensijaturvakotienliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/93ac2d46f26f15c7b83c56054364afed/1417417836/application/pdf/3594010/JUSSI-ARVIOINTITUTKIMUS.pdf>. Luettu: 1.12.2014.

Vainio, J. 2006. Ryhmätyöskentely. Teoksessa Säävälä, H., Pohjoisvirta, R., Keinänen, E. ja Salonen, S. (toim.) Mies varikolle - Apua lähisuhdeväkivaltaan. Oulu: Oulun ensi- ja turvakoti ry.

Valppu- Vanhainen, A. 2002. Paremmiin palveluohjauksella: Yksilökohtaisella palveluohjauksella joustavuutta hyvinvointipalveluihin. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Varjonen, V., Tanhua, H., Forsell, M. & Perälä, R. 2012. Huuometilanne Suomessa 2012. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen raportti, 1798-0070 ; 75/2012. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

SAATEKIRJE KYSELYYN

Hei!

Teemme opinnäytetyönämme tutkimusta Kokkolan ensi- ja turvakodin mieskeskusprojektin onnistumisesta ja kehittämistarpeista heidän yhteistyötahojensa näkökulmasta. Tarkoituksena on tehdä tutkimusaineistosta kooste johon tuomme oman näkemyksemme teoriaan pohjautuen. Keräämme syksyn 2014 aikana tutkimusaineistoa lähettämällä sähköisen kyselykaavakkeen projektin kanssa yhteistyötä tekeville. Vastaajien tietoja emme tuo esiin opinnäytetyössämme, emmekä luovuta niitä toimeksiantajallemme. Vastauksista luomamme koosteen luovutamme toimeksiantajallemme joulukuuhun 2014 mennessä ja varsinainen opinnäytetyö kokonaisuudessaan valmistuu kesäkuuhun 2015 mennessä.

Toivomme että vastaisitte kyselyymme 23.10. mennessä.

Kysymyksissä esiintyvät termit olemme määritelleet seuraavasti:

Palveluohjauksella tarkoitamme asiakkaan tarpeiden ja niitä tukevien palveluiden yhteensovittamista. Ohjauksessa korostuu asiakkaan etu ja hänen saama hyöty palveluista suhteessa hänen elämäntilanteeseensa.

Ennaltaehkäisevällä tarkoitamme matalan kynnyksen palveluita ja toimintaa, jolla pyritään auttamaan ja tukemaan tilanteessa jossa omat voimavarat ovat heikentyneet tai ovat vaarassa heikentyä. Tarkoituksena on lisätä hyvinvointia ja estää asioiden kärjistymistä niin, että tarvitaan korjaavaa ja kuntouttavaa työtä.

Jälkihoidolla tarkoitamme akuutin tuen/ hoidon jälkeistä toimintaa.

Lisätietoa tutkimuksesta annamme mielellämme.

Hannu Vähämaa
Centria ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
hannu.vahamaa@cou.fi
045-2060520

Mikko Ojala
Centria ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
mikko.ojala@cou.fi
045-1415739

Word-mallinnus sähköisestä lomakkeesta:

Mieskeskus- projekti 2012- 2014 yhteistyötahojen ja verkostojen näkökulmasta

1. **Miten mielestänne projekti on onnistunut ennaltaehkäisevässä työssä?**
(Ympyröi mielestäsi oikea vaihtoehto ja perustele vastauksesi)

heikosti   kohtalaisesti   hyvin   erinomaisesti

Perustelut:

2. **Miten mielestänne projekti on onnistunut palveluohjauksessa?**
(Ympyröi mielestäsi oikea vaihtoehto ja perustele vastauksesi)

heikosti   kohtalaisesti   hyvin   erinomaisesti

Perustelut:

3. **Miten mielestänne projekti on onnistunut jälkihoitoa tukevassa työssä?**
(Ympyröi mielestäsi oikea vaihtoehto ja perustele vastauksesi)

heikosti

kohtalaisesti

hyvin

erinomaisesti

Perustelut:

4. **Mitä kehitettävää mielestänne olisi projektin toiminnassa ennaltaehkäisevässä työssä?**

5. Mitä kehitettävää mielestänne olisi projektin palveluohjauksessa?

6. Mitä kehitettävää mielestänne olisi projektissa toteutettavassa jälkihoitoa tukevassa työssä?

7. Kokkolan Ensi- ja turvakoti ry:n kansalaisjärjestötoiminta ja vapaaehtoistoiminnan koordinointi on siirtymässä mieskeskus- projektin alaisuuteen. Miten näette asian oman toimintanne näkökulmasta?

8. Muita näkemyksiä ja kommentteja projektista.